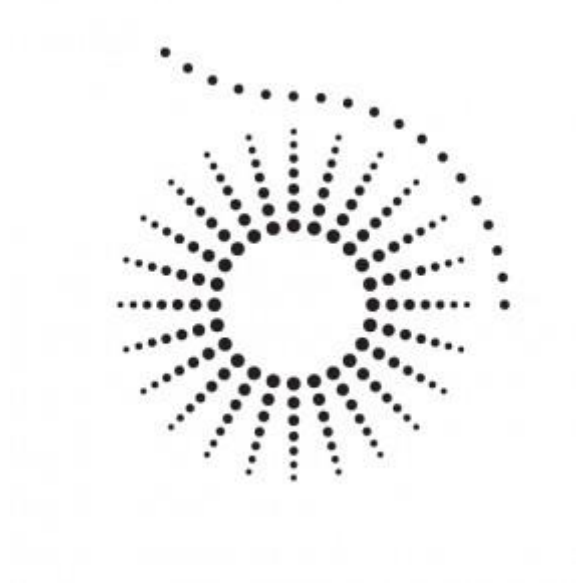

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Bakalářská práce

Katrin Hřibová

Komentovaný překlad: Introduction (s. 1-14) in The Kennedy tapes: inside the White House during the Cuban missile crisis (Belknap Press 1997)

Annotated translation: Introduction (s. 1-14) in The Kennedy tapes: inside the White House during the Cuban missile crisis (Belknap Press 1997)

Praha 2014

Vedoucí práce: PhDr. Eva Kalivodová, Ph.D.

Poděkování:

Především chci poděkovat vedoucí práce PhDr. Evě Kalivodové, Ph.D., za cenné rady a připomínky.

Za odbornou konzultaci také velmi děkuji panu prof. PhDr. Josefu Opatrnému, CSc., dále panu plk. gšt. Ing. Miloslavu Bauerovi, Ph.D., a paní Mgr. Martině Záviškové.

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne 10. 8. 2014

.....

podpis

ANOTACE

Jádrem této práce je překlad části předmluvy ke knize *The Kennedy Tapes: Inside the White House During the Cuban Missile Crisis*. Teoretickou část tvoří komentář překladu. Ten se skládá z překladatelské analýzy, která je vytvořena volně podle modelu Christiane Nordové a zkoumá vnětextové a vnitrotextové faktory. Následuje popis zvolené překladatelské metody, na který navazuje typologie překladatelských problémů a popis posunů vzniklých při překladu.

Klíčová slova: překlad, analýza překladu, překladatelský posun, překladatelský problém, metoda překladu, karibská krize, John F. Kennedy, Spojené státy americké, Svaz sovětských socialistických republik

The core of this thesis is a part of the introduction to the book *The Kennedy Tapes: Inside the White House During the Cuban Missile Crisis*. The theoretical part is constituted by a commentary on the translation. This commentary consist of a translation analysis created according to the model of Christiane Nord analyzing the intratextual and extratextual factors followed by a description of the chosen translation method, the translation problems typology and translation shifts.

Key words: translation, translation analysis, translation shift, translation problem, translation method, Cuban missile crisis, John F. Kennedy, The United States of America, The Union of Soviet Socialist Republics

OBSAH

1. ÚVOD.....	6
2. VLASTNÍ PŘEKLAD.....	7
3. PŘEKLADATELSKÁ ANALÝZA ORIGINÁLU.....	24
3.1. Vnětextové faktory.....	24
3.1.1. Autor a vysílatel.....	24
3.1.2. Médium, místo a čas.....	24
3.1.3. Adresát.....	25
3.1.4. Funkce textu a záměr vysílatele.....	25
3.2. Vnitrotextové faktory.....	25
3.2.1. Téma a obsah.....	25
3.2.2. Presupozice.....	26
3.2.3. Kompozice.....	26
3.2.4. Lexikum.....	27
3.2.5. Syntax.....	28
4. METODA PŘEKLADU.....	30
5. TYPOLOGIE PŘEKLADATELSKÝCH PROBLÉMŮ.....	31
5.1. Lexikální rovina.....	31
5.1.1. Terminologie.....	31
5.1.2. Názvy děl a periodik.....	35
5.1.3. Názvy institucí, úřadů a hodností.....	36
5.1.4. Jednotky měr a vah.....	37
5.2. Syntaktická rovina.....	37
6. TYPOLOGIE POSUNŮ.....	40
6.1. Intelektualizace.....	40
6.2. Intenzifikace.....	41
6.3. Nivelizace.....	41
6.4. Generalizace.....	42
7. ZÁVĚR.....	43
Seznam použité literatury.....	44
Příloha – text originálu.....	46

1. ÚVOD

Pro svůj bakalářský překlad jsem si vybrala část předmluvy ke knize *The Kennedy Tapes: Inside the White House During the Cuban Missile Crisis*. Jedná se o publikaci z roku 1997. Překládaná část popisuje historické události od začátku druhé světové války do šedesátých let minulého století. Toto téma jsem si zvolila, jelikož je mi blízké a myslím si, že je také velmi zajímavé.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První část tvoří samotný překlad necelých 14 stran předmluvy této knihy. Poté následuje teoretická část, jež je tvořena překladatelskou analýzou, vytvořenou volně podle modelu Christiane Nordové, dále popisem zvolené překladatelské metody a nakonec se věnuji překladatelským problémům, které jsem musela v textu řešit, a také překladatelským posunům, které při překladu vznikly.

2. VLASTNÍ PŘEKLAD

PŘEDMLUVA

John Fitzgerald Kennedy poprvé uviděl fotografie sovětských raket na Kubě jedno dopoledne přesně 4 měsíce a 18 dnů po svých 45. narozeninách. Během následující krize, která trvala 13 dní, se radil s několika muži staršími a s pár mladšími (s žádnou ženou, pokud je nám známo). Všichni byli formováni druhou světovou válkou a válkou studenou. „Mnichov“, „Pearl Harbor“, „železná opona“, „zadržování komunismu“, „berlínská blokáda“, „Korea“, „mccarthismus“, „suezská krize“, „maďarské povstání“, „Sputnik“ a další podobné pojmy odkazující k nedávné historii vyvolávaly společné vzpomínky a názory. Čtenář, kterému tyto pojmy mnoho neříkají, může mít problémy porozumět některým zde zaznamenaným dialogům. Tato předmluva si klade za cíl seznámit takového čtenáře s kontextem doby a se zkušenostmi, na jejichž základě Kennedy a jeho poradci přistupovali ke krizi.

„Mnichov“ symbolizoval mnoho, zvláště pro Kennedyho. Jeho otec sehrál v tomto dramatu svou roli. Sám Kennedy pak publikoval knihu, která je analyzovala. „Mnichov“ samozřejmě neodkazoval pouze na jednu událost, ale na sérii událostí a ponaučení, jež z nich měla plynout. Mnichovská konference v roce 1938 završila snahy Británie uchlácholit nacistické Německo, zřejmě měla vynahradit příliš tvrdé mírové smlouvy uzavřené po první světové válce. Na základě těchto dohod vzniklo také Československo. Británie po něm v Mnichově požadovala, aby postoupilo Německu své pohraničí obydlené německy mluvícím obyvatelstvem. Když nacistický vůdce Adolf Hitler následně obsadil celé Československo a napadl Polsko, Británie změnila svou politiku. Druhá světová válka byla zahájena. „Mnichov“ a „politika appeasementu“ se staly synonymem neschopnosti rázně čelit agresí.

Kennedyho otec Joseph Patrick Kennedy, slavný spekulant na burze a jeden z mála milionářů otevřeně podporujících Franklina Roosevelta, pracoval v době mnichovské konference jako Rooseveltův velvyslanec ve Velké Británii.¹ Jak ve svých diplomatických telegramech pro ministerstvo zahraničí, tak ve veřejných projevech a rozhovorech podporoval britskou politiku appeasementu vůči Německu. A v tomto přesvědčení setrval. Ještě za druhé světové války Joe Kennedy prohlašoval, že se Británie zachovala správně, když se snažila usmířit si Hitlera, a že mírový kompromis by světu posloužil nejlépe. Vystupoval také proti jakékoliv činnosti své vlády, která by mohla vtáhnout Spojené státy do války. Projevil se tím jako zastávce appeasementu a izolacionismu. (Robert Harris si ve svém

románu *Fatherland* z roku 1992 představuje, jak by býval vypadal svět, kdyby se Británie opravdu usmířila s Hitlerem. Jedna dějová linie se zabývá návštěvou prezidenta Kennedyho v Evropě v roce 1960, avšak prezidentem není John Kennedy, ale jeho otec Joe.)

V době mnichovské konference bylo Johnu Kennedymu dvacet jedna let a studoval již třetím rokem na Harvardu.² Tehdy se zdálo, že se svým otcem souhlasí. Příchod války však změnil jeho uvažování. Dříve bezstarostný student, jenž měl v hlavě jen dívky a zábavu, strávil poslední rok na univerzitě psaním vynikající dlouhé diplomové práce s krkolomným názvem „Appeasement v Mnichově (Nevyhnutelný důsledek pomalosti konverze britské demokracie při posunu od politiky odzbrojení k politice znovuvyzbrojení)“.³ Rodinní přátelé mu pomohli rukopis vytříbit a publikovat pod vylepšeným názvem *Proč Anglie spala*.⁴ Když se kniha objevila v roce 1940 pouze pár týdnů po pádu Francie, okamžitě se stala bestsellerem. Nebyla zcela v rozporu s otcovými názory, ve skutečnosti Joe Kennedy přečetl a schválil finální návrh, avšak zaujímala jiný postoj. Prohlašovala „appeasement“ za slabou politiku vnucenou britské vládě domácím veřejným míněním a vyzývala Ameriku ke zbrojení, aby nemusela sledovat podobnou politiku při případném střetu s totalitarismem.

Kennedy se celý svůj život potýkal s tím, že byl synem Joa Kennedyho. Robert Lovett, Trumanův ministr obrany a jeden z nejstarších státníků mezi Kennedyho poradci během karibské krize, hlasoval v roce 1960 proti Kennedymu jen proto, že jeho otcem byl Joe Kennedy.⁵ Náměstek ministra zahraničí George Ball, který také patřil do okruhu Kennedyho nejbližších poradců během karibské krize, napsal ve svých memoárech, že vstoupil do Kennedyho vlády až poté, co se zbavil svých pochybností podobných těm Lovettovým: „Dlouho jsem opovrhoval starším Kennedym, který představoval vše, co jsem neměl rád a v co jsem nevěřil. Byl to dravec z Wall Street, prospěchář v politice a představoval oslabující vliv v době, kdy naše civilizace bojovala o život. A jak by se asi zachoval teď, když musíme opět čelit stejně hrozivému nepříteli? Než jsem mohl bezvýhradně podpořit nového prezidenta, musel jsem se ubezpečit, že je oproštěn od vlivu svého otce a jeho názorů. Ihned po jeho zvolení jsem pečlivě analyzoval jeho texty a projevy a znovu jsem se ujistil, že škodlivé názory svého otce nesdílí.“⁶ Pro Kennedyho tedy „Mnichov“ a „politika appeasementu“ neznamenal pouze historické události a ponaučení z nich plynoucí, ale také potřebu nepřetržitě dokazovat, že má odlišné názory jako jeho otec.

Dalším z okruhu Kennedyho nejbližších poradců během karibské krize, v jehož slovech lze slyšet ozvěnu třicátých let, je ministr zahraničí Dean Rusk. Byl o osm let starší než

Kennedy a vyrůstal v podmínkách, jež by si Kennedy jen stěží dokázal představit. Jako syn chudého farmáře z Georgie si pamatoval, jak běhával za studených nocí na venkovní latrínu nebo jak nosil spodní prádlo sešité z pytlů na mouku. Přesto dokázal vystudovat soukromou vysokou školu Davidson College v Severní Karolině a poté získal prestižní Rhodesovo stipendium, které mu umožnilo postgraduální studium v Oxfordu. Studoval tam v letech 1931 až 1934, strávil také několik měsíců v Německu a viděl tak na vlastní oči nejen Hitlerovu diktaturu, ale také událost zdůrazňovanou v knize *Proč Anglie spala* – známou diskuzi debatního kroužku Oxfordské unie¹ z února 1933, jejímž výsledkem bylo usnesení, že: „Toto společenství nebude za žádných okolností bojovat za krále a vlast“. Pro hlasovalo 275 zúčastněných, proti 153. Rusk posmutněle vzpomínal, jak on sám v době, kdy učil na dívčí vysoké škole v severní Kalifornii, obhajoval názor, že by měl být Hitlerovi dopřán jistý prostor. Jeho pozdější změna názorů byla tak dokonalá, že měl málem slzy v očích, když snažně prosil studenty, aby se nenechali zlákat politikou appeasementu a izolacionismu.⁷

„Pearl Harbor“ byl pro Kennedyho a jeho poradce dalším klíčovým odkazem. Prakticky všechny Američany šokovala 7. prosince 1941 zpráva o bombovém útoku na námořní základnu Pearl Harbor, kde japonská letadla potopila či vážně poškodila válečné lodě, jež zde kotvily. Většina Američanů si i dlouho poté dokázala vybavit, kde přesně byli, když se o útoku dozvěděli. Kennedy a jeden jeho přítel, se kterým měli pronajatý byt poblíž Washingtonu D. C., právě ukončili přátelskou hru amerického fotbalu na hřišti poblíž Washingtonova pomníku. První zprávy o útoku slyšeli v autorádiu po cestě domů.⁸

Na Kennedyho samotného neměl útok na Pearl Harbor žádný bezprostřední dopad. V roce 1940 se národ rychle vzdaloval od politiky izolacionismu a ozbrojené síly se stále zvětšovaly. Kennedy zatajil své chronické zdravotní problémy, na jejichž základě by mohl být uznán neschopným pro vojenskou službu. Dokázal si to zařídit a nakonec byl přijat do námořních záloh. Jeho životopisci k tomu podotkli: „Tak mladý muž, který kvůli svému zdravotnímu stavu rozhodně nebyl způsobilým „námořním skautem“, vstoupil do amerického námořnictva.“⁹ V době útoku na Pearl Harbor sloužil jako podporučík na Úřadě námořního zpravodajství (Office of Naval Intelligence)¹⁰ ve Washingtonu. Rusk se již dříve připravoval na vojenskou kariéru v rámci Výcvikového programu záložních důstojníků (Reserve Officers' Training Corps) a v záloze zůstal do roku 1940, kdy byl povolán do aktivní vojenské služby. Jako armádní kapitán také pracoval ve Washingtonu pro vojenskou tajnou službu. A ve stejné

---

¹ v orig. *Oxford Union “King and Country” debate* (pozn. překl.)

budově jako Kennedy byl Adlai E. Stevenson, který pak v říjnu 1962 sloužil jako Kennedyho velvyslanec při OSN. Tento známý chicagský právník, jenž sloužil jako civilní asistent ministra námořnictva, byl o osm let starší než Rusk a o sedmnáct let starší než Kennedy. V Chicagu velmi kritizoval názory Joa Kennedyho. Paradoxně to byl později on, kdo byl v okruhu Kennedyho nejbližších poradců během karibské krize považován téměř za stoupence „appeasementu“.¹¹

Projev prezidenta Roosevelta v Kongresu po útoku na Pearl Harbor byl plný morálního rozhořčení. Prezident prohlásil 7. prosinec 1941 za „datum, jež zůstane neblaze proslulé,“ a na něž se bude vzpomínat jako na „nevyprovokovaný a hanebný útok“. Dva z okruhu Kennedyho nejbližších poradců během karibské krize tehdy ještě nebyli ani ve vojenské, ani ve státní službě, jejich pozdější zmínky o Pearl Harboru však připomínaly něco z Rooseveltova rozhořčení, byli to George Ball a Kennedyho mladší bratr a pozdější ministr spravedlnosti Robert Francis (známý také jako Bobby). Ball, jenž byl přibližně stejně starý jako Rusk, byl majetný chicagský právník, který se přátelil se Stevensonem. Pracoval na ministerstvu financí v počátečním období Nového údělu, poté se však vrátil do soukromé sféry. Ačkoliv Rusk kritizoval izolacionismus, ztotožňovaný s Joem Kennedym, snad ještě více než Stevenson, zůstal stranou dění ve Washingtonu až do jara 1942. Robertu Kennedymu bylo v době útoku na Pearl Harbor sotva šestnáct let a studoval třetím rokem na prestižní soukromé škole ve státě Rhode Island, kde zápasil se známky.¹²

V rozhovorech zaznamenaných na Kennedyho nahrávkách byly odkazy k útoku na Pearl Harbor stejně všudypřítomné jako odkazy k Mnichovu. Kvůli vzpomínkám na Pearl Harbor se nejhorší možné obavy z nečekaného útoku staly ústředním tématem poválečného amerického vojenského plánování a zakázek. Nebýt Pearl Harboru, celá diskuze o sovětských raketách na Kubě mohla vypadat jinak. Ponaučení z tohoto útoku přispělo k vytvoření zpravodajského aparátu, jenž Kennedyho a jeho poradce neustále informoval o raketách a každodenním vývoji situace. Ovšem nejdůležitější bylo to, že Pearl Harbor posloužil jako přesvědčivý příklad teorie, že tajnůstkářská vláda může sledovat své ambice či se pokusit ulevit svým frustracím přijetím postupů, které se objektivně zdají být iracionální či dokonce sebevražedné. Tato teorie provázela diskuze o sovětských pohnutkách a možných sovětských reakcích během karibské krize.

Kennedy a jeho poradci si z druhé světové války odnesli vzpomínky, které v říjnu 1962 ovlivnily jejich smýšlení, tyto se však nepodobaly Mnichovu či Pearl Harboru. Každý z nich vzpomínal na druhou světovou válku individuálně. Kennedy, jenž zatajil své onemocnění, byl

povolán do bojové služby jako kapitán dvanáctičlenné posádky jednoho z hlídkových torpédových člunů, známých pod zkratkou PT („patrol-torpedo“), v jihozápadním Pacifiku. Když do jeho člunu PT 109 narazil japonský torpédoborec, Kennedymu se podařilo zachránit většinu posádky. Jednoho muže dokonce Kennedy táhl na břeh za tkalouny jeho záchranné vesty, které svíral ve svých zubech. Příběh člunu PT 109 byl barvitě vyličen v článku Johna Herseye v týdeníku New Yorker (a později i v knize Roberta Donovana) a mladého Kennedyho opět proslavil. Nicméně tato zkušenost možná také přispěla k obezřetnosti, s níž později přistupoval ke karibské krizi. Tehdy svému otci napsal: „Když čtu o tom, že budeme bojovat s Japončíky roky, pokud to bude nutné, a obětujeme stovky tisíců životů, pokud budeme muset, vždy se rád podívám, odkud se takový hlas ozývá – jen zřídka je to někdo odtud. Lidé si tak zvykli na řeči o miliardách dolarů a milionech vojáků, že jim tisíce mrtvých připadají jako kapka v moři. Ale kdyby ty tisíce toužily žít tak usilovně jako těch deset, co jsem viděl, byla by tato slova vyslovována s mnohem, mnohem větší opatrností.“¹³

Poté, co byl Kennedy kvůli svým zdravotním problémům zproštěn vojenské služby a vrátil se z Pacifiku, působil krátce jako novinář. V dubnu 1945 informoval o zakládající konferenci OSN v San Francisku.¹⁴ Adlai Stevenson, který zde pracoval jako vrchní poradce americké delegace, byl zodpovědný za komunikaci s tiskem. „Celé to bylo poněkud komické,“ vzpomínal Stevenson později, „průběžně jsem informoval o nejnovějším vývoji v tajném pokoji v hotelu Fairmont, jehož číslo znalo nejméně padesát až sedmdesát pět amerických zpravodajců.“¹⁵ Kennedy, jenž patřil k těmto padesáti až sedmdesáti pěti zpravodajcům, psal pro své noviny v tónu svého dřívějšího soukromého dopisu:

„Obyčejný voják na ulici [...] nepůsobí dojmem, že by měl jasnou představu, čeho se tato konference týká. Ale jeden vyznamenaný námořní seržant vyjádřil všeobecné mínění, když řekl: „Nevím moc o tom, co se tady děje, ale pokud prostě zařídí, abychom už nemuseli bojovat, můžou se mnou počítat“

Se mnou taky, seržante.“¹⁶

Válka v Tichomoří začala v Pearl Harboru a skončila japonskou kapitulací v srpnu 1945. Sloužili v ní také dva další dva muži, kteří byli Kennedymu nablízku během karibské krize. Curtis LeMay, v říjnu 1962 náčelník štábu vzdušných sil a Kennedyho nejmilitantnější poradce, byl převelen z evropského dějiště, aby převzal velení 20. letecké armády se základnou na ostrově Guam. Byl o něco starší než Rusk a do Armádního leteckého sboru vstoupil v roce 1928 poté, co nedokončil studium na Ohio State University. Jeho hlavním úkolem bylo strategické bombardování hlavních japonských ostrovů. Po analýze těchto

operací nařídil LeMay úplnou změnu taktiky. Bombardéry B-29 předtím létaly ve velké výšce, aby byly z dosahu protiletdeckých střel. LeMay počítal s tím, že v mnohem menší výšce by letouny mohly utrpět o něco vyšší ztráty, což by však bylo více než kompenzováno větším nákladem bomb a přesností bombardování. Zkušenosti mu daly za pravdu. Při náletu na Tokio v březnu 1945 tři sta dvacet pět amerických letounů provedlo nálet v malé výšce, přičemž bylo ztraceno pouze 14 letounů a byl zasažen mnohem větší počet cílů než obvykle.

LeMayovo velení 20. letecké armády sledoval s obdivem podplukovník armádního letectva Robert S. McNamara, který později působil jako Kennedyho ministr obrany a LeMayův civilní nadřízený. McNamara byl o necelý rok starší než Kennedy a stejně jako on pocházel z rodiny irských přistěhovalců, ačkoliv cesta jeho předků vedla do Kalifornie přes Panamu. Přestože jeho rodiče nebyli nikdy tak chudí jako rodiče Ruska a sám McNamara vyrůstal více ve městě než na statku, vzpomínal, že peněz neměli doma nikdy nazbyt. V době, kdy studoval na University of California v Berkeley, musel bydlet doma v Oaklandu a společně se svým spolužákem při dojíždění do školy křečkovali benzín tak, že kdykoliv to šlo, jezdili z kopce bez motoru.¹⁷ Studoval s vynikajícími výsledky ekonomii a promoval v jednadvaceti letech, avšak kvůli neustálé rozmrzelosti se mu nepodařilo získat prestižní Rhodesovo stipendium pro studium v Oxfordu. Namísto toho nastoupil na Harvard Business School. V době mnichovské konference a vzniku textu *Proč Anglie spala* studoval McNamara management a od Kennedyho jej dělila pouze řeka Charles. Po úspěšném ukončení studia patřil k těm, kteří zůstali na Harvard Business School vyučovat nový předmět o finanční kontrole. Počátkem roku 1942 letectvo vyčlenilo celou novou skupinu a McNamara byl pověřen jejím velením. V Evropě sloužil až do konce roku 1944 a nabádal velitele, aby přistupovali k operacím na základě kalkulace „přínos versus náklady“, jak to viděl u LeMaye.

McNamara a LeMay se ve svých názorech během karibské krize rozcházeli. Ve skutečnosti se možná neshodovali ani v roce 1945, kdy byl LeMay očividně spokojen nejenom s celkovou efektivitou svých operací, ale také s jejich následky. O náletu z března 1945 se LeMay později vychloubačně vyjádřil: „Spálili jsme téměř dvacet šest čtverečních kilometrů Tokia,“ poté citoval oficiální zprávu z té doby: „Bylo zde více obětí než v jakékoliv jiné vojenské akci v dějinách lidstva.“¹⁸ LeMay také odpovídal za velení speciální bombardovací skupiny, která zaútočila na Hirošimu a Nagasaki, a jeho postoj k první atomové bombě byl přezíravý. Odmítal názor, že by tyto bomby byly nějak výjimečné, ať už morálně či jakkoliv jinak. „Zdá se,“ napsal, „že se lidé domnívají, že je mnohem horší zabít někoho jadernou bombou, než rozmlátit mu hlavu kamenem.“¹⁹ McNamara, alespoň po druhé

světové válce, vehementně prohlašoval, že jaderné zbraně byly výjimečné a nikdy neměly být použity.

V posledním roce druhé světové války a v prvních poválečných letech vstoupil Kennedy a muži, kteří mu byli nablízku během karibské krize, do éry studené války.²⁰ Sloupkař na volné noze Walter Lippman tento termín zpopularizoval již v roce 1946. Winston Churchill přišel s dalším proslulým termínem, když též v roce 1946 prohlásil: „Od Štětína na Baltu až po Terst na Jadranu byla napříč celým kontinentem spuštěna železná opona.“²¹ V roce 1947 se začal široce používat další nový termín – „zadržování komunismu“. George F. Kennan, profesionální diplomat a později významný historik, uvedl tento termín do všeobecného povědomí v článku publikovaném v roce 1947 pod pseudonymem „X“ v prestižním čtvrtletníku *Foreign Affairs*. Vyzýval v něm k „dlouhodobému, trpělivému, ale tvrdému a rozhodnému zadržování ruských expanzivních tendencí“²² zejména „obratným a ostražitým uplatňováním protipůsobící síly v řadě neustále se měnících geografických a politických míst odpovídajícím změnám a manévřům sovětské politiky“.

Kennedyho názory se v mnohém vyvíjely stejně, jako tomu bylo u mnoha jiných Američanů. Když jako reportér informoval o zakládající konferenci OSN v San Franciscu a jejích dozvucích, vyjádřil jisté obavy z budoucnosti. Jako vysvětlení, proč nemohl dokončit chystaný článek na podporu omezení zbrojení, napsal editorovi časopisu *Atlantic Monthly*: „Rusové [...] projevíli podezíravost a nedůvěru vůči Británii a Spojeným státům, což je ve světle nedávné historie pochopitelné, nicméně to značí, že v několika následujících letech bude prozíravé být silní.“²³ Tyto komentáře z roku 1940 předznamenávají ostražitost a zároveň pochopení, s nimiž přistupoval k Sovětskému svazu jako prezident.

Kennedy úspěšně kandidoval do Kongresu v roce 1946. Odtud podporoval snahy prezidenta Trumana uplatňovat v praxi zadržování komunismu skrze poskytnutí pomoci evropským státům, které ohrožoval Sovětský svaz nebo národní komunistické strany. Zatímco jeho otec veřejně odsuzoval mrhání peněz a podstupování rizika kvůli cizincům, kteří nejsou schopní si vyřešit své vlastní problémy, Kennedy pronesl ve Sněmovně reprezentantů dobře zmedializovaný projev, v němž prohlásil, že Spojené státy mají povinnost nejen „předejít tomu, aby byla Evropa a Asie ovládnuta jednou vojenskou velmocí“, ale také zabránit tomu, aby „trpící Evropané a Asijci podlehli otupující ideologii rudého totalitarismu“.²⁴

Jak se tón Kennedyho projevů stával stále jistější, Američané si začali čím dál více uvědomovat, že sovětský totalitarismus je hrozba srovnatelná s nacistickým totalitarismem.

Z roku 1930 si zjevně odnesli ponaučení, že by se neměli zachovat stejně jako tenkrát. Namísto toho by měla dát vláda Spojených států jasně najevo, že v případě jakékoliv agrese podobající se té Hitlerově, budou stát Spojené státy od samého začátku v první linii.

V roce 1948 šla Trumanova vláda příkladem. Bývalé hlavní město Německa Berlín se nacházelo hluboko uvnitř východního Německa, které bylo okupováno Sověty podle válečných dohod. V samotném Berlíně se nicméně nacházel americký, britský a francouzský sektor tvořící lidnatý západní ostrov v zóně sovětského vlivu. V červnu spustili Sověti znenadání blokádu Berlína. Všechna železniční a silniční doprava ze Západu do Berlína byla zastavena. Po zvážení alternativ prezident Truman nařídil, aby byl Berlín zásobován jídlem a potřebným zbožím pomocí tzv. leteckého mostu. Kdyby Sověti nějak zasáhli, mohlo vše vyústit ve válečný konflikt. Sověti však nechali letadlům volný průlet a po několika měsících blokádu zastavili. Od té doby byl Berlín symbolem odhodlání Spojených států, které byly ochotné riskovat životy svých vojáků, aby zabránily Sovětskému svazu násilně obsadit kteroukoliv část Evropy.

V roce 1949 podepsaly Spojené státy společně s Kanadou, Británií a dalšími západními zeměmi Severoatlantickou smlouvu. Jak senát, tak vláda v čele s prezidentem tím zavázaly Spojené státy k dodržování zásady, že útok na kteroukoliv evropskou zemi, jež podepsala Severoatlantickou smlouvu, bude považován za útok na samotné Spojené státy. V té době bylo učinit takové závazky jednodušší vzhledem k americkému monopolu na jaderné zbraně a nesprávnému přesvědčení, že tento monopol přetrvá.

Navzdory tomu, s jakou energií Kennedy zpočátku podporoval zadržování komunismu, vypadal v době berlínské blokády jako pouhý pozorovatel těchto událostí. Ti, kteří mu byli později v roce 1962 nablízku, byli naopak velmi činní. Robert Lovett byl druhý nejvýše postavený člověk na ministerstvu zahraničních věcí a klíčový poradce Trumana a ministra zahraničních věcí George Marshalla pro berlínskou blokádu. Rusk se stal během války plukovníkem, poté pracoval jako zaměstnanec Pentagonu pod Marshallem, později s ním odešel na ministerstvo zahraničních věcí a byl také náměstkem ministra pro záležitosti OSN. Generálporučík nově nezávislé letecké armády LeMay velel letectvu Spojených států v Evropě. Byl to on, kdo organizoval a řídil letecký most a činil tak stejně energicky a efektivně jako kdysi v Tichomoří.

Během karibské krize se v jednáních znovu a znovu ten či onen účastník odkazoval na blokádu či letecký most. Z nějakého důvodu měli všichni tendenci tyto události špatně datovat

do let 1947-48 namísto let 1948-49. Ale zejména Kennedy a Rusk zmiňovali tuto blokádu jako jeden příklad z historie, kdy Západ musel čelit přímé sovětské výzvě. A Kennedy se na tuto událost odvolával jako na jednu z těch, v nichž měly Spojené státy možnost použít jaderné zbraně, ale neučinily tak.²⁵

Berlínskou blokádou se studená válka ještě vystupňovala. V roce 1949 překvapili Sověti Západ testem atomové bomby. Bylo jasné, že sovětský diktátor Josif Stalin namísto toho, aby se soustředil na nápravy válečných škod, štědře dotoval vojenskou modernizaci. Koncem roku 1950 vypukla korejská válka. Severní Korea podporovaná Sovětským svazem znenadání zahájila rozsáhlý útok na Jižní Koreu podporovanou Spojenými státy. Truman, který si to vyložil jako porušení zásad Charty OSN a možná také jako přípravu na podobný útok v rozděleném Německu, poslal do Koreje okamžitě americké ozbrojené složky. Neuběhl ani rok a Severní Korea byla poražena, zaintervenovala však komunistická Čína a posunula bitevní linii zpět na předválečnou hranici.

Tehdejší velitel amerických jednotek a jednotek OSN armádní generál Douglas MacArthur prohlásil, že čínská intervence vyvolala „novou válku“, a navrhl několik operací proti samotné Číně. Když Trumanova vláda i nadále zatvrzele odmítala rozšíření války za Korejský poloostrov, MacArthur se snažil získat podporu u Trumanových politických oponentů nejenom v Kongresu. Truman ho zbavil velení. MacArthur se navrátil domů, kde ho v městě za městem vítaly velké davy a dostalo se mu ovací ve stoje na společném zasedání Kongresu. Následovala zdoluhavá jednání zpochybňující Trumanovu politiku a vzrušené spekulace o možném Trumanově obvinění z velezrady. Vášně nakonec polevily, ovšem až poté, co se zástup dalších vojenských velitelů z druhé světové války připojil k tvrzení, že MacArthurovo stanovisko je špatné. Mezitím Sověti zahájili mírové rozhovory a nakonec všechny strany přistoupily na příměří a zanechaly Koreu rozdělenou stejně, jako byla dříve.

Tato dlouhá a značně nepopulární válka byla dalším důležitým mezníkem pro muže z okruhu Kennedyho nejbližších poradců během karibské krize. Krátce před severokorejskou ofenzivou v roce 1950 se Rusk dobrovolně vzdal postu náměstka ministra zahraničí, aby zaujal pozici níže postaveného náměstka ministra zahraničí pro Dálný východ.²⁶ Úspěch komunistů v čínské občanské válce vyvolal ve Spojených státech poprask – z Kongresu i odjinud se ozývaly výroky, že Spojené státy „ztratily“ Čínu možná kvůli komunistickým podvratným živlům ve vládě Spojených států. (Jeden z těchto útočných hlasů patřil kongresmanovi Johnu Kennedymu, který v roce 1949 prohlásil, že americká politika v Číně

„sklidila bouři...To, co naši mladí muži zachránili, naši diplomaté společně s prezidentem promrhali.“)²⁷ Úřad pro Dálný východ se tak stal nejožehavějším místem na ministerstvu zahraničí, ne-li v celé vládě, a tudíž výzvou pro Ruskův hluboký smysl pro zodpovědnost. Zpětně byl Rusk velmi hrdý na to, že takové útoky odrazil a zvláště na to, že to byl on, kdo nabádal k trpělivosti a zdrženlivosti během korejské války.

Lemay vzpomínal na korejskou válku s naprosto odlišnými pocity než Rusk. Poté, co zřídil letecký most do Berlína, se LeMay vrátil do Spojených států, aby zde převzal velení na Strategickém velitelství letectva (Strategic Air Command). V podstatě se jednalo o sjednocení celého velení vzdušných sil, které z praktických důvodů spadalo přímo pod sbor náčelníků štábů, s posláním připravit zničení sovětské země. LeMay z něj udělal jednu z nejvýkonnějších a nejoddanějších složek ve vojenské historii. Když začala korejská válka, LeMay prosazoval, aby Strategické velitelství letectva zaútočilo na Severní Koreu „okamžitě zápalnými bombami a vymazalo tak čtyři nebo pět jejích největších měst“.²⁸ Nikdy nepřenesl přes srdce, že jeho návrh byl odmítnut. Chtěl také odpovědět na čínskou intervenci okamžitým bombardováním Číny a nevrle prohlašoval, že by nebyla nikdy vstoupila do války, kdyby byla obeznámena s reálnou hrozbou, že následkem toho začnou Američané v náletech shazovat zápalné bomby na jejich města.

Maxwell Taylor, v době karibské krize předseda sboru náčelníků štábů, se také zúčastnil korejské války.²⁹ Byl zhruba stejně starý jako Adlai Stevenson, narodil se v Missouri a vystudoval vojenskou akademii ve West Point. Lingvista, jenž se na akademii vrátil vyučovat francouzštinu a španělštinu, sloužil v Asii jako japonský jazykový důstojník, pracoval na počátku druhé světové války ve štábu generála Marshalla ve Washingtonu a poté se stal uznávaným velitelem výsadečného oddílu v Evropě. Ve své analýze korejské války pro armádní štáb došel k závěru, že válečné vojenské cíle byly špatně definované. Krátce před dosažením dohody o konečném příměří převzal Taylor hlavní velení americké armády v Koreji. Na základě celé této zkušenosti usoudil, že vláda Spojených států udělala chybu, když považovala diplomatické vyjednávání a vojenský nátlak za alternativy a ne za doplňující se postupy, nejlépe prováděné souběžně. Na otázku, zda se Spojené státy zachovaly správně nebo špatně, když nepřistoupily na rozšíření války za Korejský poloostrov, neměl vyhraněný názor – nesouhlasil s Ruskem, ale rozhodně ani s LeMayem. Tato ponaučení a jeho dřívější nevyhraněnost později ovlivňovaly jeho smýšlení, když v říjnu 1962 jednal s Kennedym a tlumočil mu názor LeMaye a dalších náčelníků štábů.

Korejská válka nepřinesla pouze konkrétní ponaučení jednotlivcům, ale měla také trvalý dopad na tvorbu americké politiky. Až do druhé světové války nemělo armádní velení žádné slovo v zahraničněpolitických rozhodnutích. Po válce Kongres ustanovil Národní bezpečnostní radu, která měla zajistit, že prezident nebude zcela ignorovat úvahy vojenských představitelů při rozhodování o mezinárodních vztazích. Kromě prezidenta byli nejdůležitějšími členy ministr zahraničí a civilní ministr obrany. Předseda sboru náčelníků štábů byl později jmenován poradcem Národní bezpečnostní rady, ale ne jejím členem. Až do korejské války zůstal ministr zahraničí klíčovým členem Národní bezpečnostní rady a hlavním tvůrcem zahraniční politiky.

Během korejské války a po ní získalo armádní velení mnohem silnější hlas.³⁰ Nástupce Trumana Dwight Eisenhower byl ve výhodě, jelikož sám byl armádním generálem a hrdinou druhé světové války. Snažil se omezit vliv uniformované armády především z obavy z jejího tlaku na zvýšení vojenských výdajů. Navzdory své minulosti a silné osobnosti uspěl pouze částečně. Armádní představitelé, kteří kritizovali jeho politiku, našli ochotné podporovatele v Kongresu i v tisku. Kennedy byl mezi nimi.

Během karibské krize měl Kennedy pouze jednu oficiální schůzku se sborem náčelníků štábů. Spolu se svými spolupracovníky se obvykle spoléhali na Taylora, jenž je informoval o názorech náčelníků. To ovšem nijak nesnižovalo váhu jejich názorů. Kennedy a jeho civilní poradci uznali, že by bylo přinejmenším velmi nerozumné přijmout řadu opatření, která by velitele uniformované armády sjednotila v odporu. Na jaře roku 1962 Kennedyho odpočinková četba obsahovala román Fletchera Knebela a Charlese Baileyho *Sedm dní v Bílém domě*,³¹ v němž armádní velitelé zosnují převrat proti prezidentovi, který se jim zdá příliš pacifistický. Když se ho jeden přítel zeptal, zda si myslí, že by se něco takového mohlo opravdu stát, odpověděl, že ano.³² To, že taková situace nebyla v roce 1962 zcela nereálná, bylo možno vysledovat z velké části až ke korejské válce a MacArthurově aféře.

Do období korejské války spadala také vrcholná fáze „mccarthismu“.³³ Toto pojmenování je odvozeno od jména neomaleného senátora z Wisconsinu Josepha R. McCarthyho, jenž dovedl až do krajnosti svoji metodu odhalování amerických komunistů a jejich sympatizantů, kteří podle něj představovali hlavní zdroj problémů jak ve Spojených státech, tak ve světě. To, že úspěšně zaplňoval titulní stránky novin a terorizoval jednotlivce i vládní úřady, odráželo rozsáhlé obavy veřejnosti živé, mimo jiné, důkazy, že přední představitelé

Rooseveltovy vlády byli tajnými sovětskými agenty. Alger Hiss, Ruskův bezprostřední předchůdce na ministerstvu zahraničí, jenž měl na starosti záležitosti OSN, skončil ve vězení.

Pro zmírnění obav veřejnosti stanovila vláda, Kongres a úředníci federální a státní správy i představitelé soukromých subjektů, např. vysokých škol a církví, pravidla a postupy, jež ve skutečnosti připomínaly dřívější hony na čarodějnice či trestání kacířů. Mnoho pravidel a postupů, které potlačovaly, ne-li přímo zakazovaly svobodu projevu, bylo běžným jevem ještě v roce 1962.

Kennedyho otec byl velkým a zatvrdělým zastáncem McCarthyho. Kennedy, který se po volbách v roce 1952 přestěhoval ze Sněmovny reprezentantů do Senátu, s ním byl zadobře. Robert Kennedy pro McCarthyho pracoval jako čerstvý absolvent právnické fakulty na University of Virginia. Předtím v době druhé světové války ukončil studia na Harvardu a následně sloužil krátce u námořnictva jako řadový voják. Práci pro McCarthyho ukončil po roztržce s jeho vedoucím pracovníkem Royem Cohnem. Později pracoval se senátory, kteří McCarthyho a Cohna kritizovali, a pomohl vypracovat zprávu, jež vedla v roce 1954 k oficiálnímu udělení důtky McCarthyho senátem, důtky, která fakticky ukončila jeho kariéru.

John Fitzgerald Kennedy nehlasoval ani pro, ani proti udělení důtky. Ležel v nemocnici, kde prodělal sérii životu nebezpečných operací, které měly zabrzdit vývoj jednoho z jeho zdravotních problémů – degenerativního onemocnění páteře, jež mu působilo neutuchající, stále rostoucí bolest. Samozřejmě, mohl vyjádřit své stanovisko pomocí tzv. párování s jiným senátorem. Byl jediný demokrat, který to neudělal. Tato skutečnost společně s bratrovou prací pro McCarthyho napomohla k tomu, že se nezbavil podezření: jaký otec, takový syn a takový bratr.

V říjnu 1962 se zdál být mccarthismus jako takový hlubokou minulostí. Nicméně hořké vzpomínky na něj přetrvávaly. Stejně jako obavy veřejnosti. V roce 1962 se stal filmovým hitem *Mandžuský kandidát*³⁴ režiséra Johna Frankenheimera, v hlavní roli s Kennedyho přítelem Frankem Sinatrou. Film byl založen na předpokladu, že komunisté dokázali manipulovat s americkou politikou pomocí jejich vlastních „loutek“, jimž ovládali mysl. Když Kennedy a jeho poradci hovořili v Bílém domě o možných reakcích veřejnosti na jednotlivé alternativy, mnozí z nich si vzpomněli na paniku, jakou zažili během první dekády studené války. Taková vzpomínka zvýšila jejich citlivost na názory podobné těm LeMayovým.

V padesátých letech se životní dráhy Kennedyho a Stevensona znovu protnuly. Po druhé světové válce se Stevenson vrátil do Illinois, kde působil jako právník, vedl místní noviny a řídil farmu v Libertyville. (Jeho přítel George Ball k tomu poznamenal: „Měl všechno to, co každý dobrý farmář v této oblasti: tenisový kurt, bazén, jednoho či dva koně a pár ovcí.“)³⁵ V roce 1948 byl Stevenson vybrán vedením Demokratické strany v Illinois jako politicky čistý kandidát na guvernéra. Výřečný a zjevně upřímný kandidát svého republikánského protivníka opředěného skandály ve volbách naprosto převálcoval. Ačkoliv se chtěl Stevenson v následujícím volebním období pokusit obhájit guvernéřský mandát, Truman a další jej přesvědčili, aby kandidoval na úřad prezidenta Spojených států amerických. Znovu byl výřečný a zjevně upřímný. Všichni Kennedyové jej podpořili. Získal mnohem více hlasů než Truman v roce 1948, ale stále to nebylo dost na to, aby porazil Eisenhowera. O čtyři roky později Stevenson kandidoval proti Eisenhowerovi znovu. Ještě před sjezdem Demokratické strany se Kennedy rozhodl usilovat o nominaci na úřad viceprezidenta. Mezitím znovu získal popularitu vydáním další knihy. Kniha s názvem *Profily odvahy*³⁶ nastiňuje životopisy několika senátorů od počátků Spojených států amerických, kteří dali všanc svoji kariéru kvůli nepopulárním zásadám. Práce na knize Kennedyho zaměstnávala, když se zotavoval po operaci zad. Nejen, že se tato kniha stala bestsellerem, získala také Pulitzerovu cenu. Vzhledem k tomu, že nehlasoval o udělení důtky McCarthy, vysloužil si za název své knihy výtku od demokratické levice, že potřebuje „menší profil a více odvahy“. (Obvykle je tento výrok připisován Eleanoře Rooseveltové.)

Kennedyho hlavní protikandidát na nominaci na úřad viceprezidenta byl senátor Estes Kefauver, který neúspěšně kandidoval proti Stevensonovi v prezidentských primárkách. Stevenson Kennedyho zklamal, když se rozhodl, že nepodpoří ani jednoho kandidáta, ale nechá delegáty, ať si vyberou sami, a Kefauver vyhrál. Robert Kennedy se připojil ke Stevensonově předvolební kampani a byl ještě více zklamaný, když pozoroval kandidáta v akci. „Stevenson prostě vůbec nebyl mužem činu,“³⁷ konstatoval později.³⁸

V jistém okamžiku po Stevensonově druhé porážce se Kennedy rozhodl, že se sám pokusí získat prezidentskou nominaci za Demokratickou stranu v roce 1960. Od té doby tato snaha Kennedyho a jeho bratra zaměstnávala až do voleb v roce 1960.

V době, kdy usiloval o prezidentský úřad, se Kennedy setkal se třemi skupinami problémů, jež se po jeho zvolení staly ústředními tématy jeho politiky a které na něj měly

později zásadní vliv při řešení karibské krize. Lze je shrnout následujícími pojmy: „strategická rovnováha“, „evropská bezpečnost“ a „třetí svět“.

„Strategická rovnováha“ se týkala vztahu amerického a sovětského jaderného arzenálu.³⁹ Od svržení atomové bomby na Hirošimu do složení prezidentské přísahy Kennedym bylo dosaženo závratného pokroku ve vývoji jaderných zbraní a souvisejících vojenských technologií. Poté, co bylo rozluštěno tajemství výroby bomby na bázi jaderného štěpení, se jak západní, tak sovětsí vědci a inženýři úspěšně pustili do využívání obrovského potenciálu energie jaderného štěpení. Výbuch atomové bomby (na bázi jaderného štěpení) se počítal v kilotunách, jedna kilotuna se rovná tisíci tunám trinitrotoluenu (TNT).⁴⁰ Výbuch vodíkové bomby (na bázi termojaderné fúze) se počítal v megatunách, každá se rovnala tisíci kilotunám nebo milionu tunám TNT.

Zanedlouho byly sovětské i západní zbrojní laboratoře schopné masové výroby zbraní jak na bázi štěpení, tak na bázi termojaderné fúze a zároveň dokázaly zvýšit výbušnou sílu při zmenšení velikosti i váhy bomb. Bomby svržené na Hirošimu a Nagasaki byla obrovská, ručně vyráběná zařízení, velmi křehká a obtížná na sestavení, takže se dalo jen stěží představit, že by se mohly někdy vyrábět ve velkém množství. Bomba svržená na Hirošimu měřila asi 3 metry a vážila téměř 5 tun, k jejímu naložení do letadla a aktivaci bylo potřeba skupiny odborníků pracujících několik dní. V době karibské krize bomby dvacetkrát účinnější měřily necelý metr, měly tvar obyčejných TNT bomb a jednoduše se daly připlácnout na křídlo stíhacích bombardérů, které mohly zaútočit jak z pozemních letišť, tak z letadlových lodí.⁴¹

Již v padesátých letech oba tábory rozšířily škálu jaderných zbraní, jež vyráběly mnohem rychleji a precizněji. Roku 1957 byla na oběžnou dráhu vypuštěna první umělá sovětská družice Sputnik. Sovětský svaz tak ukázal, že disponuje mezikontinentálními balistickými raketami, které by dokázaly zasáhnout Spojené státy během asi třiceti minut a proti kterým neexistovala žádná obrana.⁴²

Poznámkový aparát:

¹ On the Kennedy family, see Richard J. Whalen, *The Founding Father: The Story of Joseph P.*

Kennedy (New York: New American Library, 1964); David E. Koskoff, *Joseph P. Kennedy: A Life and Times* (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1974); and especially Doris Kearns Goodwin, *The Fitzgeralds and the Kennedys: An American Saga* (New York: Simon and Schuster, 1987)

² In the enormous literature on John Kennedy, the fullest account of the early years is Nigel Hamilton, *JFK: Reckless Youth* (New York: Random House, 1992); the most balanced is Herbert Parmet, *Jack: The Struggles of John F. Kennedy* (New York: Dial Press, 1980).

³ DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-720-3754-4., s. 65 (pozn. překl.).

⁴ DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-720-3754-4., s. 67 (pozn. překl.).

⁵ David Halberstam, *The Best and the Brightest* (New York: Random House, 1972), p. 9.

⁶ George W. Ball, *The Past Has Another Pattern: Memoirs* (New York: W. W. Norton, 1982), pp. 165–166.

⁷ Dean Rusk, as told to Richard Rusk, *As I Saw It*, ed. Daniel S. Papp (New York: W. W. Norton, 1990), pp. 36-37, 74-83. On Rusk also: Warren Cohen, *Dean Rusk* (Totowa, N.J.: Cooper Square, 1980); and Thomas J. Schoenbaum, *Waging Peace and War: Dean Rusk in the Truman, Kennedy, and Johnson Years* (New York: Simon and Schuster, 1988).

⁸ Hamilton, *JFK: Reckless Youth*, pp. 424-425.

⁹ Joan Blair and Clay Blair Jr., *The Search for JFK* (New York: Berkley, 1976), p. 114.

¹⁰ DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-720-3754-4., s. 82 (pozn. překl.).

¹¹ John Bartlow Martin, *The Life of Adlai E. Stevenson*, 2 vols. (Garden City, N. Y.: Doubleday, 1976-77), is the best and fullest biography.

¹² On Robert Kennedy, see Arthur M. Schlesinger Jr., *Robert Kennedy and His Times* (New York: Random House, 1978).

¹³ Peter Collier and David Horowitz, *The Kennedys: An American Drama* (New York: Simon and Schuster, 1984), p. 155.

¹⁴ DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-720-3754-4., s. 110 (pozn. překl.).

¹⁵ Hamilton, *JFK: Reckless Youth*, pp. 694-696.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Deborah Shapley, *Promises and Power: The Life and Times of Robert McNamara* (Boston: Little, Brown, 1993), pp. 31-35.

---

¹⁸ Curtis E. LeMay, with MacKinlay Kantor, *Mission with LeMay: My Story* (Garden City, N.Y.: Doubleday, 1965), p. 10.

¹⁹ Ibid., pp. 380-381.

²⁰ On the Cold War, see various works by John Lewis Gaddis, most recently *We Now Know: Rewriting Cold War History* (New York: Oxford University Press, 1997).

²¹ Winston S. Churchill, speech at Fulton, Missouri, *New York Times*, March 6, 1946.

STRAŠÍKOVÁ, Lucie. Churchill poprvé veřejně použil termín "železná opona".

In: *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 5. 3. 2011 [cit. 2014-08-08]. Dostupné

z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/47498-churchill-poprve-verejne-pouzil-termin-zelezna-opona/?mobileRedirect=off> (pozn. překl.).

²² NÁLEVKA, Vladimír. *Studená válka*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003, 234 p. ISBN 80-725-4327-X. s. 16. (pozn. překl.).

²³ Hamilton, *JFK: Reckless Youth*, p. 700.

²⁴ John F. Kennedy, speech of January 4, 1947, quoted from the *Congressional Record* in Collier and Horowitz, *The Kennedys*, p. 196.

²⁵ Kennedy's understanding of the history of the blockade and airlift was imperfect. As of 1948, the United States had only a few nuclear weapons and very limited capabilities for using them against the Soviet Union. See McGeorge Bundy, *Danger and Survival: Choices about the Bomb in the First Fifty Years* (New York: Random House, 1988), pp. 383-385.

²⁶ DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-720-3754-4., s. 280 (pozn. překl.).

²⁷ John F. Kennedy, speech of February 21, 1949, quoted from the *Congressional Record* in Parmet, *Jack*, p. 210.

²⁸ *Mission with LeMay*, p. 382.

²⁹ Maxwell Taylor, *Swords and Plowshares* (New York: W. W. Norton, 1972), is an autobiography; John M. Taylor, General Maxwell Taylor: *The Sword and the Pen* (New York: Doubleday, 1989), is a family biography.

³⁰ This development is surveyed in Michael S. Sherry, *In the Shadow of War: The United States since the 1930s* (New Haven: Yale University Press, 1995).

³¹ Sedm dní v Bílém domě. In: *Www.databazeknih.cz* [online]. [cit. 2014-08-09]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/knihy/sedm-dni-v-bilem-dome-104488> (pozn. překl.).

³² Richard Reeves, *President Kennedy: Profile of Power* (New York: Simon and Schuster, 1993), p. 305. This work draws on sources not available to previous writers on the Kennedy presidency, but it does not supersede, either in detail or in insight, Theodore Sorensen, *Kennedy* (New York: Harper & Row, 1965); or Arthur M. Schlesinger Jr., *A Thousand Days: John F. Kennedy in the White House* (Boston: Houghton Mifflin, 1965).

---

³³ The best introduction to this phenomenon is Stephen J. Whitfield, *The Culture of the Cold War* (Baltimore: John Hopkins University Press, 1991). See also Ellen Schrecker, *The Age of McCarthyism* (Boston: Bedford Books, 1994).

³⁴ Mandžuský kandidát. In: *Www.csfd.cz* [online]. [cit. 2014-08-09]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/17543-mandzuský-kandidat/> (pozn. překl.).

³⁵ Ball, *The Past Has Another Pattern*, p. 112.

³⁶ DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-720-3754-4., s. 179 (pozn. překl.).

³⁷ DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-720-3754-4., s. 188 (pozn. překl.).

³⁸ Schlesinger, *Robert Kennedy*, p. 135.

³⁹ For the best-informed and coolest analysis of the issues, as well as a firsthand account of the missile crisis, see Bundy, *Danger and Survival*.

⁴⁰ PITSCHMANN, Vladimír. *Jaderné zbraně: nejvyšší forma zabíjení*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 2005, 390 s. ISBN 80-206-0784-6. s. 55. (pozn. překl.).

⁴¹ Details about nuclear weapons can be found in the Natural Resources Defense Council's *Nuclear Weapons Databook*, vol. 1: Thomas B. Cochran, William M. Arkin, and Milton M. Hoenig, U. S. Nuclear Forces and Capabilities (Cambridge, Mass.: Ballinger, 1984).

⁴² PITSCHMANN, Vladimír. *Jaderné zbraně: nejvyšší forma zabíjení*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 2005, 390 s. ISBN 80-206-0784-6. (pozn. překl.).

3. PŘEKLADATELSKÁ ANALÝZA ORIGINÁLU

3.1. Vnětextové faktory

3.1.1. Autor a vysílatel

Autory a zároveň vysílateli výchozího textu jsou historici Ernest R. May a Philip D. Zelikow, kteří knihu *The Kennedy Tapes: Inside the White House During the Cuban Missile Crisis* připravili k vydání a zároveň k ní napsali úvod, jehož část jsem překládala.

Ernest R. May (1928 – 2009) byl americký historik, který se specializoval na mezinárodní vztahy. Publikoval 14 knih, převážně zaměřených na dějiny 20. století. Za svou první knihu *The World War and American Isolation 1914-17* získal ocenění Americké historické asociace a byla také zařazena na seznam 1780 knih, které byly vybrány do knihovny Bílého domu. Celých 55 let vyučoval na Harvardově univerzitě. V době korejské války také sloužil v americkém námořnictvu.

Philip D. Zelikow (*1954) je americký advokát, diplomat, vysokoškolský profesor a spisovatel. Zaměřuje se na historii Spojených států ve 20. století a na americkou zahraniční politiku. Je profesorem historie na University of Virginia, byl také například členem Národní bezpečnostní rady za prezidenta George Bushe staršího a pracoval jako poradce na ministerstvu zahraničí v letech 2005 – 2007. Nyní patří do poradního týmu současného amerického prezidenta Baracka Obamy.

3.1.2. Médium, místo a čas

Překládaný text pochází z předmluvy ke knize *The Kennedy Tapes: Inside the White House During the Cuban Missile Crisis*, která čtenáři předkládá úplný přepis autentických nahrávek rozhovorů z oválné pracovny v době Karibské krize. Knihu vydalo v roce 1997 americké nakladatelství The Belknap Press of Harvard University Press. Zachycuje celkem 22 hodin záznamů rozhovorů prezidenta Kennedyho a jeho poradců, které byly velkým úsilím Ernesta Maye, Philipa Zelikowa a jejich spolupracovníků převedeny do psané podoby. Bohužel se dle autorů knihy nepodařilo přepsat kompletně vše, jelikož kvalita nahrávek odpovídá době pořízení a některé části se nepodařilo rozluštit. Tyto záznamy byly pořízeny díky instalaci nahrávacích zařízení v oválné pracovně a jiných částech Bílého domu. O těchto nahrávacích zařízeních naprostá většina aktérů nevěděla. Jejich instalaci nařídil sám John Fitzgerald Kennedy, a někteří historici se domnívají, že tak učinil, jelikož chtěl později napsat své memoáry, a tyto záznamy by byly skvělým zdrojem informací. Celkem existuje přes 250

hodin tajně pořízených audionahrávek z Kennedyho schůzek a telefonních hovorů. Tyto nahrávky spravuje Prezidentská knihovna a muzeum Johna F. Kennedyho (*The John F. Kennedy Presidential Library and Museum*).

3.1.3. Adresát

Jelikož se jedná o knihu zaměřenou na specifické téma z oblasti historie, po knize nejspíše sáhnou zájemci o historii a odborná veřejnost. V textu se vyskytuje hodně pojmů z oblasti historie. V překladu tedy bylo nutné hodně pracovat s presupozicemi českého příjemce, jelikož se v textu vyskytuje množství specifických amerických a anglických reálií, pro které nemáme v češtině zavedené výrazy, a někdy ani nemusejí být českému čtenáři známe.

Pro svůj překlad jsem si stanovila jako příjemce čtenáře, který by sáhl po českém překladu dané knihy, tedy zájemce o historii, který již má nějaké znalosti z daného oboru, avšak nemusí být přímo odborníkem na danou oblast.

3.1.4. Funkce textu a záměr vysílatele

Jedná se o text populárně naučný a hlavní funkce textu je informativní. Záměrem autorů je seznámit čtenáře s historickým kontextem karibské krize, s událostmi které jí předcházely a se životy jednotlivých aktérů, kteří vystupují na zachycených nahrávkách. Tyto vědomosti jsou nezbytné k porozumění zaznamenaným rozhovorům, které jsou hlavním tématem knihy.

3.2. Vnitrotextové faktory

3.2.1. Téma a obsah

Tématem zkoumaného textu je historický vývoj od začátku druhé světové války po karibskou krizi. Překládaná část úvodu se zaměřuje zejména na mnichovskou konferenci, druhou světovou válku, politiku Spojených států amerických před a po druhé světové válce, studenou válku a korejskou válku. Ústředním tématem, okolo kterého se točí celý text, je život Johna F. Kennedyho. Překládaný úsek se zabývá jeho životem od dob jeho studií na Harvardu až po jeho kandidaturu na úřad prezidenta Spojených států amerických. Dále text pojednává o tom, jak do životů Kennedyho pozdějších poradců zasáhly výše zmiňované události a jak ovlivnily jejich smýšlení a vnímání světa, na jehož základě se pak vyjadřovali ke karibské krizi.

3.2.2. Presupozice

Jak jsem již uvedla, čtenářem bude nejspíše někdo, kdo se o dané téma zajímá. Tedy člověk, který má určité znalosti z oblasti historie a americké kultury. Nezbytná je znalost světových dějin 20. století a orientace v základních historických pojmech z tohoto období. Oproti původnímu příjemci může mít český čtenář mezery ve znalostech z oblasti americké armády, státních úřadů či historických událostí, které se přímo nedotkly historie naší země. V překladu proto bylo na některých místech nutné přistoupit k explicitaci nebo dovysvětlit některé informace.

3.2.3. Kompozice

Text je uveden graficky odlišeným nadpisem „*Introduction*“. Dále se pak jedná se o souvislý text, který je z horizontálního hlediska členěn pouze do odstavců. Jednotlivé odstavce na sebe logicky navazují – jedná se především o návaznost tematickou. V jednom odstavci se vždy rozvíjí jedna hlavní tematická linka.

Z vertikálního hlediska se v textu setkáváme s použitím závorek, které mohou značit, že jde o osobní poznámku autorů: „(*From no women, so far as we know.*)“ (str. 1 originálu) nebo nějakou zajímavost či méně podstatnou informaci: „(*In his 1992 novel, *Fatherland*, Robert Harris imagines the world as it might have been had Britain actually come to terms with Hitler. One plot line concerns a visit to Europe in the 1960s by President Kennedy. But the President is Joe Kennedy, not John.*)“ (str. 2 originálu). Dále se zde objevuje kurzíva pro označení názvů děl: „*Fatherland*“ nebo „*Why England Slept*“ (str. 2 originálu). Kurzívou jsou také označeny názvy časopisů: „*Foreign Affairs*“ a „*Atlantic Monthly*“. A také se zde objevuje použití uvozovek, které značí buď nějaký pojem: „*Munich*,“ „*the iron curtain*,“ „*containment*“ atd. (str. 1 originálu), nebo uvozují citace výroků:

Of the March 1945 raid, LeMay boasted later: “We burned up nearly sixteen square miles of Tokyo,” then quoted the official report from the time: “There were more casualties than in other military action in the history of the world.” (str. 6 originálu)

Na straně 5 originálu také nacházíme delší citaci dopisu J. F. Kennedyho bez uvozovek, který je standardně od ostatního textu odlišen odsazením a menším písmem.

Grafická úprava textu zůstala stejná jako v originále. V textu je také zachován původní poznámkový aparát s odkazy na citované zdroje, kde se nachází také zdroje citované při překladu.

Z hlediska slohových stylů se zde uplatňuje vedle slohového postupu výkladového také slohový postup vyprávěcí. V textu také dochází k prolínání více časových rovin. Události nejsou popisovány v chronologickém pořadí, ale různě se prolínají a odkazují jedna ke druhé.

3.2.4. Lexikum

Co se týče lexikální stránky, vyskytuje se zde převážně neutrální bezpříznakové lexikum. Jedná se o text populárně naučný, který se v anglosaském kontextu blíží esejistickému stylu, proto se zde setkáváme s expresivnějším rejstříkem, než bychom našli u obdobného původně českého textu. Vyskytují se zde i výrazy hovorové, či dokonce slangové – nejčastěji v citacích, kde textu dodávají na autentičnosti:

“The assumption seems to be,” he wrote, “that it is much more wicked to kill people with a nuclear bomb, than to kill people by *busting* their heads with rocks.” (str. 6 originálu)

By the time of the missile crisis, bombs twenty times more powerful were 3 feet long, shaped like ordinary TNT bombs, and easily *slapped onto* the wing of a ground-based or *carrier-based* fighter-bomber. (str. 14 originálu)

“When I read that we will fight the *Japs* for years...” (str. 5 originálu)

Výraz “*the Japs*” má rovněž negativní expresivní zabarvení. S expresivním zabarvením se můžeme setkat i na jiných místech v textu, jedná se například o hodnotící adjektiva:

The label came from Joseph R. McCarthy, a *loutish* Senator from Wisconsin... (str. 11 originálu)

“Just after the election I had carefully analyzed his writings and speeches – and had found reassurance that the father’s *noxious* views had not infected the son” (str. 2 – 3 originálu)

Také můžeme v textu najít různé idiomy, ať už v citacích: „*like drops in the bucket*“ „*play by play*“ (str. 5 originálu) nebo v samotném textu: „*to see eye to eye*“ (str. 6 originálu)

Lexikum je také velmi bohaté na termíny z oblasti historie (*peace treaties*, *appeasement*, *the iron curtain*, *the Berlin blockade*, atd.), armády (*armed forces*, *ensign*, *active duty*, *captain*, *combat duty*, *GI*, *missiles*, *nuclear weapons*, atd.), námořnictva (*naval base*, *anchor*, *naval reserve*, *torpedo boat*, *destroyer*, atd.), politiky (*containment*, *senior adviser*, *delegation*, *totalitarianism*, *ambassador*, atd.), ale také například z oblasti sportu (*touch football*, *grounds*) a další. Čtenář se tedy neobejde bez základních znalostí z oboru historie 20. století či základní terminologie z oblasti armády, námořnictva a politologie. S propracovaností lexikální stránky souvisí také to, že se v textu nevyskytuje žádné zbytečné opakování slov a

nacházíme zde bohatou slovní zásobu. Jelikož text popisuje minulé historické události, uplatňují se zde všechny anglické minulé časy a pro odkazování do budoucna je použita časová souslednost.

3.2.5.Syntax

Anglosaská norma odborného stylu klade důraz na dobrou srozumitelnost textu, čímž se v tomto ohledu blíží textům neodborným (Čmejrková, 1999), což lze vidět i na tomto textu. Zezačátku převládají spíše jednoduché věty, dále v textu je již syntax mnohem složitější a propracovanější a objevují se i dlouhá a složitá souvětí, což je pro psaný text typické.

Najdeme zde jednoduché věty, často řazené juxta pozičně za sebou:

“Munich” captured a world of meaning, especially for Kennedy. His father had played a role in the drama. He himself had published a book analyzing it. (str. 1 originálu)

During the missile crisis, Kennedy would hold only one formal meeting with the Joint Chiefs of Staff. He and others would usually rely on Taylor to report their views. But that did not make their views any less weighty. (str. 11 originálu)

Celkově však v textu převládají souvětí:

Another member of the missile crisis circle in whose words one can hear echoes of the 1930s is Secretary of State Dean Rusk. Eight years older than Kennedy, Rusk had grown up in circumstances that Kennedy could scarcely imagine. The son of a poor Georgia farmer, he could remember running through the cold night to reach an outdoor privy and wearing underwear stitched from flour sacks. (str. 3 originálu)

Maxwell Taylor, who would be Chairman of the Joint Chiefs of Staff during the missile crisis, also had a part in the Korean War. About the same age as Adlai Stevenson, Taylor was a Missouri-born West Pointer. (str. 10 originálu)

For the vice-presidential nomination, Kennedy’s chief opponent was Senator Estes Kefauver, who had unsuccessfully opposed Stevenson in the presidential primaries. Stevenson disappointed Kennedy by deciding to support neither candidate but to let the delegates make their own choice, and Kefauver won. (str. 13 originálu)

Některá jsou dlouhá a komplikovaná:

The two members of Kennedy’s missile crisis circle whose references to Pearl Harbor would echo some of Roosevelt’s indignation were two not then in uniform or in government service – George Ball

and Kennedy's younger brother Robert Francis (or Bobby), who would be his Attorney General. (str. 4 originálu)

While his father spoke out publicly against wasting money or running risks on behalf of foreigners unable to solve their own problems, Kennedy made a well-publicized speech in the House, declaring that the United States had a duty not only "to prevent Europe and Asia from becoming dominated by one great military power" but to prevent "the suffering people of Europe and Asia from succumbing to the soporific ideology of Red totalitarianism." (str. 7 originálu)

Angličtina nabízí mnohem úspornější možnosti vyjadřování, což můžeme vidět na velkém výskytu polovětných obrátů a na kondenzovaném vyjadřování:

Having cracked the secret of making bombs based on the power of nuclear fission... (str. 13 originálu)

He was in a hospital *undergoing* a series of life-threatening operations *to arrest* one of his disabilities... (str. 12 originálu)

Interpreting this as a challenge to the principles of the UN Charter and possibly as a rehearsal for a similar offensive in divided Germany, Truman immediately sent in U.S. military forces. (str. 9 originálu)

He himself had published a book *analyzing* it. (str. 1 originálu)

4. METODA PŘEKLADU

Jak tvrdí Jiří Levý: „V překladatelství je snad více než kde jinde nutná jednotná koncepce, tj. pevný názor na dílo a jednotný základní přístup k němu.“ (Levý 1998:97) Na nutnost vytvořit si koncepci překladu a přistupovat k překladu jednotným způsobem upozorňují rovněž Popovič a Vilikovský.

Ve své bakalářské práci jsem se při překladu řídila překladatelským zadáním. Můj překlad měl být součástí překladu celé knihy *The Kennedy Tapes: Inside the White House During the Cuban Missile Crisis* do češtiny. Od toho se odvíjela metoda překladu. Hlavní funkce textu je informativní, což jsem se snažila zachovat i v překladu, a předat tak českému čtenáři co největší množství informací obsažených v původním textu. Zároveň jsem se snažila, aby měl čtenář při čtení co největší komfort a byla naplněna jeho očekávání od tohoto typu textu. Bylo tedy potřeba některé informace doplnit či dovysvětlit, aby byly srozumitelné i českému čtenáři, který nemá stejné znalosti o amerických reáliích jako primární příjemce původního textu. Zároveň jsem se snažila zachovat určitou míru expresivity textu, která vyplývá z konvencí daného žánru v anglosaském prostředí. Jelikož se jedná o text populárně naučný, expresivita zde má svůj význam – činí text přístupnější a zajímavější pro širší okruh veřejnosti. Nicméně český čtenář není zvyklý na velkou míru expresivity v odborných textech, a proto jsem nezachovala původní, větší míru expresivity.

5. TYPOLOGIE PŘEKLADATELSKÝCH PROBLÉMŮ

Tato kapitola se zabývá hlavními překladatelskými problémy textu a jejich řešením. Podle Levého (1998:95) je překlad hybridem, který se musí potýkat s rozdílností dvou kultur, což se výrazně projevilo i v tomto překladu. Bylo potřeba při překladu hodně pracovat s rozdílnými presupozicemi českého příjemce a původního příjemce. Vždy jsem se snažila najít řešení, které by vypadalo nejpřirozeněji pro českého čtenáře a které by zároveň mělo co největší informativní hodnotu.

5.1. Lexikální rovina

Vzhledem k odbornější povaze textu se nejvíce problémů vyskytlo v oblasti lexika. Musela hojně využívat paralelní literaturu z oblasti historie (např. *Studená válka a Druhá světová válka* od Vladimíra Nálevky nebo *Dějiny mezinárodních vztahů* od Zdeňka Veselého), ale také například literaturu týkající se jaderných zbraní (*Jaderné zbraně: nejvyšší forma zabíjení* od Vladimíra Pitschmanna). Co se týče oblasti amerických reálií, zde jsem nejvíce využila překladovou literaturu týkající se života Johna F. Kennedyho, hlavně knihu *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Pojmy a termíny jsem také ověřovala u znalců v oboru, ohledně historických termínů jsem se radila s panem prof. PhDr. Josefem Opatrným, CSc., názvy bombardovacích letounů mi laskavě osvětlil pan plk. gšt. Ing. Miloslav Bauer, Ph.D., a název Kennedyho onemocnění jsem konzultovala s paní Mgr. Martinou Záviškovou, absolventkou Fakulty zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci. V neposlední řadě jsem všechny termíny ověřovala pomocí Českého národního korpusu (ČNK).

5.1.1. Terminologie

Uvádím výčet problematičtějších termínů a jejich řešení:

- *Cuban missile crisis* – V některých novějších textech se již objevuje termín „kubánská raketová krize“ (např. u Víta Smetany v jeho překladu knihy *Třináct dní* od Roberta F. Kennedyho), také v ČNK jsme našli 13 výskytů tohoto pojmu převážně v českých periodikách. Ačkoliv je tento termín přesnějším překladem původního pojmu, rozhodla jsem se v textu použít termín „karibská krize“, jelikož se domnívám, že už je tento pojem v českém prostředí zavedený. Soudím tak například z názvu původní české literatury zabývající se tímto tématem (*Karibská krize* od Vladimíra Nálevky) či 115 výskytů tohoto pojmu v ČNK.

○ *Cuban missile crisis circle* – Tento pojem jsem neobjevila ani v původní anglicky psané literatuře jako zavedený pojem, a proto se domnívám, že se jedná o pojem, který si vytvořili autoři překládaného textu. V česky psané literatuře jsem nenašla žádný pojem, který by mohl být použit jako ekvivalent k tomuto pojmu – v české literatuře se hovoří pouze o Kennedyho poradcích. Proto jsem se rozhodla tento pojem přeložit volně jako „okruh Kennedyho nejbližších poradců během karibské krize“.

○ *containment* – Pojem „containment“ je naprosto dostačující v anglickém textu, nicméně v češtině nemáme odpovídající jednoslovný ekvivalent a překlad tohoto pojmu také není v češtině ustálený. Nejčastěji je tento termín překládán jako „zadržování moci“ nebo „omezení vlivu“. Rozhodla jsem se proto použít termín, který jsem nacházela nejvíce v českých paralelních textech (např. *Studená válka* od Vladimíra Nálevky nebo *USA – stručná historie států* od Josefa Opatrného a Svatavy Rakové), a to termín „zadržování komunismu“, ačkoliv je tento termín poněkud explicitnější než originál.

○ *Suez-Hungary* – Pojem „Suez-Hungary“ odkazuje vlastně na 2 události, které se odehrály v témže roce – Suezská krize a maďarské povstání v roce 1956. V angličtině se jedná o jeden odkaz, jelikož tyto dvě události spolu úzce souvisely. Sovětský svaz se chystal potlačit maďarské povstání a chtěl si být jistý, že západní mocnosti se nebudou do této situace vměšovat. V té době probíhala Suezská krize, která zaměstnávala Francii a Velkou Británii, kdy jim Egypt znárodnil Suezský průplav. Sovětský svaz se rozhodl neangažovat se v této záležitosti, pokud se západní mocnosti nebudou vměšovat do maďarského povstání. Spojené státy se rozhodly, že nebudou kvůli Maďarsku riskovat otevřený konflikt se Sovětským svazem. Tím že jsme tento pojem rozdělili na dva pojmy, jsme potlačili jakousi souvislost, kterou tento pojem vyjadřuje. Nicméně v našem prostředí se nejedná o párový pojem, a tudíž jsme usoudili, že bude lepší vysvětlit čtenáři, o jaké události se přesně jedná, aby si případný zájemce mohl podrobnosti dohledat sám.

○ *Japanese Home Islands* - Tento pojem byl poprvé použit za druhé světové války v textu Káhirské deklarace. Označuje 4 hlavní japonské ostrovy (Honšú, Kjúšú, Šikoku a Hokkaidó). V paralelní literatuře jsem našla pojem „hlavní japonské ostrovy“. Tento termín jsem ověřovala u pana prof. PhDr. Josefa Opatrného, CSc., který mě ujistil, že se jedná o stejný pojem, a také v ČNK jsem našla 8 výskytů tohoto českého pojmu.

○ *ground-based or carrier-based fighter-bomber* – Jelikož se jedná o odborný termín týkající se letectva, obrátila jsem se při překladu těchto pojmů na pana plk. gšt. Ing. Miloslava Bauera, Ph.D., aby mi osvětlil, o čem se přesně jedná. Jedná se tedy o taktické letouny, na jejichž křídla lze umístit určitý druh leteckých bomb. Takový letoun může být pojmenován jako „stíhací bombardér“ nebo v moderním pojetí také „víceúčelový taktický letoun“. Jelikož jedná o text zabývající se obdobím druhé světové války a studené války, rozhodla jsem použít tradiční pojmenování „stíhací bombardér“. Takové letouny mohou působit buď ze stálých letišť umístěných na zemském povrchu (na pevnině), tedy „*ground-based fighter-bomber*“, nebo mohou působit z letadlových lodí, tedy „*carrier-based fighter-bomber*“. Zároveň mne pan plukovník upozornil, že slovo „*carrier*“ je v tomto případě použito jako hovorový výraz pro „*aircraft carrier*“. Bohužel jsem nenašla způsob, jak tento hovorový prvek při překladu zachovat a došlo tedy k určité nivelizaci, nicméně vzhledem k tomu, že v této větě bylo použito ještě jiného hovorového významu („*slap onto*“), který se mi již povedlo převést hovorovým způsobem, domnívám se, že původně zamýšlený účinek na čtenáře si tato věta v překladu zachovala:

By the time of the missile crisis, bombs twenty times more powerful were 3 feet long, shaped like ordinary TNT bombs, and easily *slapped onto* the wing of a ground-based or *carrier-based* fighter-bomber. (str. 14 originálu)

V době karibské krize bomby dvacetkrát účinnější měřily necelý metr, měly tvar obyčejných TNT bomb a jednoduše se daly *příplácnout* na křídlo stíhacích bombardérů, které mohly zaútočit jak z pozemních letišť, tak z letadlových lodí. (str. 20 překladu)

○ *spinal degeneration* – Také tento pojem bylo potřeba konzultovat s nějakým odborníkem. Obrátila jsem se na paní Mgr. Martinu Záviškovou, absolventku Fakulty zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci, která mi objasnila, že se nejedná o název jedné konkrétní nemoci, ale o širší pojem, pod kterým se může skrývat více onemocnění. Poté, co jsme zkoumali, o jakou nemoc se jedná v knize *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963* (asi nejobsáhlejší životopis Johna F. Kennedyho přeložený do češtiny), usoudili jsme, že nejlepší řešení, bude pojem přeložit jako „degenerativního onemocnění páteře“, které má stejnou výpovědní hodnotu jako originál.

○ *West Pointer* – Ačkoliv v ČNK můžeme vidět, že pojem „West Point“ není v češtině úplně neznámý, pojem „West Pointer“ v češtině nefunguje. Proto jsem

musela pojem více rozvést a přeložit jej jako: „vystudoval vojenskou akademii ve městě West Point“.

- *Rhodes Scholarship* – Jedná se o další typickou anglosaskou reálii, která českému čtenáři nemusí být známá. V ČNK jsem našla 16 výskytů pojmu „Rhodesovo stipendium“. Z toho soudím, že ačkoliv už se tento pojem do češtiny několikrát přeložil, nejedná se o dobře známý pojem. Proto jsem ve svém překladu nejprve použila vnitřní vysvětlivku a pojem dostatečně vysvětlila:

Přesto dokázal vystudovat soukromou vysokou školu Davidson College v Severní Karolině a poté získal prestižní Rhodesovo stipendium, které mu umožnilo postgraduální studium v Oxfordu. (str. 9 překladu)

Dále v textu jsem již používala pojem „Rhodesovo stipendium“.

Studoval s vynikajícími výsledky ekonomii a promoval v jednadvaceti letech, avšak kvůli své neustálé rozmrzelosti se mu nepodařilo získat prestižní Rhodesovo stipendium pro studium v Oxfordu. (str. 12 překladu)

- *Oxford Union debate of February 1933* – Další historická událost, která českému čtenáři zřejmě mnoho neřekne. Rozhodla jsem se proto pojem dostatečně osvětlit vnitřní vysvětlivkou a vzhledem k významu této události v překládaném textu jsem ještě navíc v poznámce pod čarou uvedla název této události v angličtině, aby si případný zájemce mohl dále dohledat potřebné informace. To, že se jedná o významnou událost, jsem zdůraznila použitím adjektiva „známý“:

Studoval tam v letech 1931 až 1934, strávil také několik měsíců v Německu a viděl tak na vlastní oči nejen Hitlerovu diktaturu, ale také událost zdůrazňovanou v knize *Proč Anglie spala* – známou diskuzi debatiního kroužku Oxfordské unie z února 1933, jejímž výsledkem bylo usnesení, že: „Toto společenství nebude za žádných okolností bojovat za krále a vlast“. (str. 9 překladu)

- *Charles River* – Jelikož se nejedná pro českého čtenáře o dobře známý pojem, kde by bylo možné obecné jméno vypustit (jako např. u překladu řeky *Hudson River*, která se do češtiny překládá pouze jako „Hudson“), ani nebylo možno přistoupit k transkripci, jelikož by se ztratila informační hodnota, musela jsem přistoupit ke kreolizaci a přeložit pojem jako „řeka Charles“.

- *formal Senate censure of McCarthy in 1954* – Překlad tohoto pojmu jsem ověřovala v paralelní literatuře a konzultovala s panem prof. PhDr. Josefem Opatrným, CSc., o jakou událost se přesně jedná a jak tento pojem nejlépe převést do

češtiny. Na základě toho jsem termín přeložila jako „oficiálnímu udělení důtky McCarthymu senátem“.

5.1.2. Názvy děl a periodik

- ...*a long honors thesis, with the laborious title “Appeasement at Munich (the Inevitable Result of the Slowness of Conversion of the British Democracy to Change from a Disarmament Policy to a Rearmament Policy)”* – Jelikož jsem našla přesný překlad názvu této diplomové práce v knize *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*, kterou přeložil Pavel Kaas, a neshledala jsem u tohoto překladu žádné zásadní problémy, použila jsem v textu Kaasův překlad „Appeasement v Mnichově (Nevyhnutelný důsledek pomalosti konverze britské demokracie při posunu od politiky odzbrojení k politice znovuvyzbrojení)“ a odkázala se na něj v poznámkovém aparátu.

- *Why England Slept* – Název této knihy jsem také našla přeložený do češtiny (*Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*, ČNK, atd.), a proto jsem se řídila již zavedeným překladem a použila titul „Proč Anglie spala“.

- *Profiles in Courage* – Také tento název má již zavedený překlad do češtiny „Profily odvahy“ (viz. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*, ČNK, atd.), který jsem v textu použila.

- *Fatherland* – Název knihy Roberta Harrise jsem nikde do češtiny přeložený nenašla. Jelikož hlavní funkce textu je informativní, rozhodla jsem ponechat název v originále.

- Stejně jsem postupovala také u názvů periodik *Foreign Affairs* a *Atlantic Monthly*, jelikož se pro českého čtenáře bude ve většině případů jednat o neznámé pojmy. U periodika *Foreign Affairs* již originál obsahoval informaci, že se jedná o „quarterly“, tedy čtvrtletník. Pro lepší pochopení důležitosti tohoto článku jsem ještě pojem explicitovala (po vzoru Vladimíra Nálevky v knize *Studená válka*) a použila jsem vnitřní vysvětlivku. Pojem jsem tedy přeložila jako „prestižní čtvrtletník *Foreign Affairs*“. U periodika *Atlantic Monthly* jsem také přistoupila k vnitřní vysvětlivce a pojem jsem přeložila jako „časopis *Atlantic Monthly*“

- *The Manchurian Candidate* – Název tohoto filmu jsem ověřovala v Česko-Slovenské filmové databázi, kde byl název přeložen jako „Mandžuský kandidát“. Použila jsem tedy tento název ve svém překladu.

- *Seven Days in May* – Také u této knihy jsem našla již přeložený název „Sedm dní v Bílém domě“, který jsem převzala do svého překladu. Na zdroj jsem se odkázala v poznámkovém aparátu pod textem.

5.1.3. Názvy institucí, úřadů a hodností

V textu se vyskytlo také hodně názvů amerických institucí, úřadů a hodností. Pro některé názvy existuje přímý ekvivalent v českém jazyce (např. *Secretary of State* – ministr zahraničí, *State Department* – ministerstvo zahraničí, *Attorney General* – ministr spravedlnosti, *Secretary of Defense* – ministr obrany, atd.).

Objevilo se zde také několik názvů vzdělávacích institucí (např. Davidson College, University of California, University of Virginia, Harvard Business School, Ohio State University, atd.). Na základě zkoumání paralelních textů a výskytu v ČNK a také po konzultaci s paní PhDr. Evou Kalivodovou, Ph.D., jsem se rozhodla ponechat názvy škol (s výjimkou Harvardovy univerzity) v originále. Pouze u názvů, u kterých jsem usoudila, že by čtenář nemusel rozumět, oč se jedná, jsem přistoupila k explicitaci a přidala vnitřní vysvětlivku: „soukromá vysoká škola Davidson College v Severní Karolině“, nebo „prestižní soukromá škola ve státě Rhode Island“.

V textu lze najít také mnoho názvů amerických organizací, institucí či úřadů, u kterých jsem našla překlad do češtiny v paralelní literatuře nebo v ČNK. Jedná se o tyto pojmy: „Úřad námořního zpravodajství (*Office of Naval Intelligence*)“, „20. letecká armáda (*20th Air Force*)“, „Armádního leteckého sboru (*Army Air Corps*)“, „Strategické velitelství letectva (*Strategic Air Command*)“, „náčelník štábu vzdušných sil (*Chief of Staff of the Air Force*)“, „náměstek ministra zahraničí pro Dálný východ (*Assistant Secretary for Far Eastern Affairs*)“, „sbor náčelníků štábů (*Joint Chiefs of Staff*)“, „náměstek ministra zahraničí (*Deputy Under Secretary of State*)“, „Národní bezpečnostní radu (*National Security Council*)“, atd. Pokud byl český pojem dostatečně jasný a vypovídající o originále, ponechala jsem v textu pouze jeho českou verzi pro větší čtenářský komfort. Pokud jsem však shledala, že daný pojem není v češtině zavedený, nebo pokud jsem narazila na pojem, který v češtině není známý, ponechala jsem v závorce za pojmem také původní název v angličtině. To se týkalo například pojmu „*Reserve Officers' Training Corps*“ u kterého jsem žádný překlad do češtiny nenašla. Pokud jsem zmínku o této organizaci našla, bylo na ni odkazováno pouze jako na „*ROTC*“. Tato zkratka mi však pro účely překládaného textu nepřipadala dostatečně

vypovídající a proto jsem přistoupila k vlastnímu překladu názvu této instituce jako „Výcvikového programu záložních důstojníků“.

Další problém nastal při překladu vojenských hodností. České názvy hodností neodpovídají naprosto přesně hodnostem armády Spojených států. Jelikož však v tomto textu nehrají vojenské hodnosti zásadní roli, dala jsem přednost tomu, aby se text českému čtenáři příjemně četl, a přeložila jsem názvy vojenských hodností nejvhodnějším českým termínem. Názvy vojenských hodností jsem také konzultovala s panem prof. PhDr. Josefem Opatrným, CSc., který mne ujistil, že se tyto české ekvivalenty běžně v historických textech používají. Proto jsem přeložila „*five-star general Dwight Eisenhower*“ jako „armádní generál Dwight Eisenhower“, „*three-star general Curtis LeMay*“ jako „generálporučík Curtis LeMay“ či „*Army Air Forces Lt. Colonel Robert S. McNamara*“ jako „podplukovník armádního letectva Robert S. McNamara“.

5.1.4. Jednotky měr a vah

V textu se vyskytují cizí míry a váhy – stopa a míle. Vzhledem k tomu že hlavní funkcí textu je poskytnout čtenáři co nejúplnější informace, rozhodla jsem se převést všechny jednotky do metrického systému, tedy na metry a kilometry. Domnívám se, že je to pro českého čtenáře komfortnější řešení, jelikož nic nemusí složitě přepočítávat a získá okamžitě jasnou představu, o jakou velikost či rozlohu se jedná.

5.2. Syntaktická rovina

Problémy na rovině syntaktické vyplývají z rozdílností vyjadřování obou jazyků. Angličtina má možnost vyjadřovat se mnohem úsporněji, kondenzovaněji a abstraktněji. To umožňuje tvoření dlouhých souvětí a snadnější řetězení informací. Při překladu do češtiny bylo tedy často potřeba měnit větnou strukturu, převádět polovětné vazby vedlejší větou, přeskupovat informace či více konkretizovat. Problémy nastaly také při vyjadřování časových souvislostí, které angličtina dokáže vyjádřit pomocí tzv. časové souslednosti a větší škály minulých časů. Do češtiny bylo nutné využívat hojně příslovečných určení času a vedlejších vět a někdy bylo potřeba také úplně přeskupit jednotlivé výpovědi. Jelikož není možné v této kapitole obsáhnout všechny syntaktické změny, ke kterým v překladu došlo, uvedu zde pouze vybrané příklady.

K úplnému přeskupení došlo např. u věty:

Robert Kennedy went to work on McCarthy's staff. After finishing Harvard during World War II, he had served briefly in the Navy as an enlisted man and had just graduated from the University of Virginia Law School. (str. 12 originálu)

Robert Kennedy pro McCarthyho pracoval jako čerstvý absolvent právnické fakulty na University of Virginia. Předtím v době druhé světové války ukončil studia na Harvardu a následně sloužil krátce u námořnictva jako řadový voják. (str. 18 překladu)

U následující věty jsem se rozhodla po konzultaci s paní PhDr. Evou Kalivodovou, Ph.D., k doplnění informace na místě, kde byla v původním textu elipsa. Jako nejlepší řešení do češtiny se mi pak v tomto případě jevila řečnická otázka.

He had been a buccaneer on Wall Street, an opportunist in politics, and a debilitating influence when our civilization was fighting for its life; now we were once more engaged against an enemy with the same face of tyranny. (str. 2 originálu)

Byl to dravec z Wall Street, prospěchář v politice a představoval oslabující vliv v době, kdy naše civilizace bojovala o život. A jak by se asi zachoval teď, když musíme opět čelit stejně hroživému nepříteli? (str. 8 překladu)

V následujících případech došlo ke konkretizaci:

He served in Europe until late in 1944, urging on commanders exactly the type of benefit-versus-cost calculation that he saw exemplified by LeMay. (str. 6 originálu)

V Evropě sloužil až do konce roku 1944 a nabádal velitele, aby přistupovali k operacím na základě kalkulace „přínos versus náklady“, jak to viděl u LeMaye. (str. 12 překladu)

The label came from Joseph R. McCarthy, a loutish Senator from Wisconsin, who had taken to its outer limit the tactic of detecting domestic U.S. Communists and Communist sympathizers as the chief sources of trouble both in the United States and in the world. (str. 11 originálu)

Toto pojmenování pochází od neomaleného senátora z Wisconsinu Josepha R. McCarthyho, který dovedl až do krajnosti svoji metodu odhalování amerických komunistů a jejich sympatizantů, kteří podle něj představovali hlavní zdroj problémů jak ve Spojených státech, tak ve světě. (str. 17 – 18 překladu)

Uvádím také několik příkladů řešení polovětných obrátů:

Rusk remembered ruefully how he himself, back in the United States teaching at a women's college in northern California, had argued for giving Hitler some leeway. (str. 3 originálu)

Rusk posmutněle vzpomínal, jak on sám v době, kdy učil na dívčí vysoké škole v severní Kalifornii, obhajoval názor, že by měl být Hitlerovi dopřán jistý prostor. (str. 9 překladu)

Explaining to the editor of the *Atlantic Monthly* why he could not complete a projected article in favor of arms limitation, Kennedy wrote: (str. 7 originálu)

Jako vysvětlení, proč nemohl dokončit chystaný článek na podporu omezení zbrojení, napsal editorovi časopisu *Atlantic Monthly*: (str. 13 překladu)

After reflecting on alternatives, President Truman ordered a round-the-clock airlift to deliver food and supplies to the city. (str. 8 originálu)

Po zvážení alternativ prezident Truman nařídil, aby byl Berlín zásobován jídlem a potřebným zbožím pomocí tzv. leteckého mostu. (str. 14 překladu)

Vhledem k tomu, že text není vystavěn chronologicky, ale objevuje se v něm různé prolínání časů či odkazování k jiným časovým obdobím, bylo někdy potřeba přistoupit k explicitaci a doplnit do věty přesné časové určení:

At least in later years, McNamara would come to argue vehemently that nuclear weapons were special and ought never to be used. (str. 6 – 7 originálu)

McNamara, alespoň po druhé světové válce, vehementně prohlašoval, že jaderné zbraně byly výjimečné a nikdy neměly být použity. (str. 13 překladu)

Despite the vigor of his initial support for containment, Kennedy seemed a mere observer of these events. Others who would be around him in October 1962 were, however, deeply engaged. (str. 8 originálu)

Navzdory tomu, s jakou energií Kennedy zpočátku podporoval zadržování komunismu, vypadal v době berlínské blokády jako pouhý pozorovatel těchto událostí. Ti, kteří mu byli později v roce 1962 nablízku, byli naopak velmi činní. (str. 14 překladu)

On Kennedy himself, the Pearl Harbor attack had no immediate effect. During the previous year, as the nation moved further and further away from isolationism, the armed forces had expanded. (str. 3 originálu)

Na Kennedyho samotného neměl útok na Pearl Harbor žádný bezprostřední dopad. V roce 1940 se národ rychle vzdaloval od politiky izolacionismu a ozbrojené síly se stále zvětšovaly. (str. 9 překladu)

6. TYPOLOGIE POSUNŮ

V této kapitole se budu věnovat posunům, ke kterým došlo při překladu. Při jejich analýze budu vycházet z knihy *Umění překladu* od Jiřího Levého (1998). Nelze samozřejmě postihnout všechny změny, ke kterým při překladu došlo oproti originálu, budu se proto snažit popsat nejmarkantnější posuny a důvody, proč jsem k danému řešení přistoupila. Také se již nebudu vracet k posunům, které jsem uvedla v předcházející kapitole věnované překladatelským problémům.

6.1. Intelektualizace

Na několika místech jsem v překladu přistoupila k intelektualizaci. Bylo to zejména v případech, kdy bylo doplnění informace nezbytné pro pochopení souvislostí a dobrou orientaci v textu:

As to whether the United States had been right or wrong to keep the war so limited, he remained of two minds – not of Rusk's but also decidedly not of LeMay's. (str. 10 originálu)

Na otázku, zda se Spojené státy zachovaly správně nebo špatně, když nepřistoupily na rozšíření války za Korejský poloostrov, neměl vyhraněný názor – nesouhlasil s Ruskem, ale rozhodně ani s LeMayem. (str. 16 překladu)

V následující větě jsem doplnila město, v němž se daná instituce nachází, ačkoliv tato informace v originále chyběla. Domnívám se, že původnímu příjemci je tato informace známá a proto nemá problém s pochopením navazujícího textu, kde se hovoří o tom, že „Rusk také pracoval ve Washingtonu“, ačkoliv o Washingtonu není v předchozím textu žádná zmínka. Proto jsem přistoupila k intelektualizaci a tuto informaci pro českého příjemce doplnila, abych zachovala text koherentní.

He was serving as an ensign in the Office of Naval Intelligence when the Pearl Harbor attack occurred. (str. 3 originálu)

V době útoku na Pearl Harbor sloužil jako podporučík na Úřadě námořního zpravodajství (Office of Naval Intelligence) ve Washingtonu. (str. 9 překladu)

Také jsem se rozhodla v textu osvětlit pojem „TNT“, jelikož se domnívám, že běžný příjemce zajímavající se o historii nemusí mít hlubší znalosti této problematiky. Vycházela jsem z knihy *Jaderné zbraně: nejvyšší forma zabíjení* od Vladimíra Pitschmanna. Při první zmínce

jsem tedy uvedla plný název a zkratku v závorce, dále v textu jsem již pak pracovala pouze se zkratkou.

The blast of an atomic bomb, a fission weapon, had been calculated in kilotons, each kiloton equivalent to 1,000 tons of TNT. (str. 13 originálu)

Výbuch atomové bomby (na bázi jaderného štěpení) se počítal v kilotunách, jedna kilotuna se rovná tisíci tunám trinitrotoluenu (TNT). (str. 20 překladu)

Také u překladu následující věty jsem vycházela z knihy *Jaderné zbraně: nejvyšší forma zabíjení* od Vladimíra Pitschmanna a informací, z ní získaných:

In 1957 Soviet Sputnik rockets put objects in space orbit, demonstrating an apparent capability for intercontinental ballistic missiles (ICBMs), which would be in flight only about thirty minutes and against which there was no known defense. (str. 14 originálu)

Roku 1957 byla na oběžnou dráhu vypuštěna první umělá sovětská družice Sputnik. Sovětský svaz tak ukázal, že disponuje mezikontinentálními balistickými raketami, které by dokázaly zasáhnout Spojené státy během asi třiceti minut a proti kterým neexistovala žádná obrana. (str. 20 překladu)

6.2. Intenzifikace

Na jednom místě jsem v překladu přistoupila k záměrné intenzifikaci, protože jsem se snažila alespoň částečně kompenzovat obrazná a expresivnější vyjádření, která jsem musela jinde nivelizovat z důvodu neexistence daného ekvivalentu v českém jazyce. Jedná se o větu:

He remained bitter ever afterward that his proposal was rejected. (str. 10 originálu)

Nikdy nepřenesl přes srdce, že jeho návrh byl odmítnut. (str. 16 překladu)

6.3. Nivelizace

Na některých místech došlo k oslabení expresivity původního výrazy. Stalo se tak proto, aby překlad nepůsobil na čtenáře mnohem expresivněji, než jak je u podobných textů v českém jazyce zvyklý, jelikož by to mohl vnímat jako negativní a rušivý prvek a snižovalo by to tak hodnotu překladu. Příkladem takové nivelizace je např. poslední věta Kennedyho soukromého dopisu:

Me, too, sarge. (str. 5 originálu)

Se mnou taky, seržante. (str. 11 překladu)

Ačkoliv pojem „sarge“ lze do češtiny přeložit hovorovým výrazem „serža“. Domnívám se, že v tomto případě, by byl takový výraz pro českého čtenáře už neúnosný.

K nivelizaci došlo také u překladu metonymického vyjádření pro Kongres Spojených států „*Capitol Hill*“. V překladu se ztratilo původní metonymické vyjádření, nicméně se domnívám, že vzhledem k presupozicím českého čtenáře nebylo možné tuto metonymii zachovat. Usoudila jsem tak poté, co jsem udělala průzkum mezi vysokoškolsky vzdělanými lidmi ve svém okolí a téměř nikdo toto metonymické vyjádření neznal.

Military leaders who criticized his policies found ready supporters on Capitol Hill and in the press. (str. 11 originálu)

Armádní představitelé, kteří kritizovali jeho politiku, našli ochotné podporovatele v Kongresu i v tisku. (str. 17 překladu)

6.4. Generalizace

Někde jsem přistoupila také ke generalizaci, jelikož jsem nenašla způsob jak v češtině nenásilně obsáhnout všechny významové složky originálu a raději jsem dala přednost přirozeně znějícímu vyjádření v češtině. Nicméně učinila jsem tak pouze v případě, kdy výpovědní hodnota v češtině zůstala stejná jako v původním textu:

Protracted hearings followed, calling into question *the wisdom of Truman's policy* and stirring speculation about Truman's possible impeachment. (str. 9 originálu)

Následovala zdlouhavá jednání zpochybňující *Trumanovu politiku* a vzrušené spekulace o možném Trumanově obvinění z velezrady. (str. 15 překladu)

7. ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit funkčně ekvivalentní překlad výchozího textu v češtině, provést analýzu výchozího textu, zdůvodnit zvolenou překladatelskou metodu a okomentovat překladatelské problémy a posuny. Ve své práci jsem vycházela hlavně z teoretických poznatků Christiane Nordové a Jiřího Levého.

Vzhledem k velkému množství pojmů v textu bylo potřeba hodně dohledávat v paralelní literatuře i konzultovat termíny s odborníky na danou oblast. Ne vždy bylo také snadné vypořádat se se syntaktickou strukturou či mírou abstraktnosti originálu a na mnoha místech jsem musela přistoupit k explicitaci nebo konkretizaci. Snažila jsem se také najít vhodnou míru expresivity textu, která by byla únosná pro českého čtenáře a zároveň úplně nesetřela tón původního textu.

Na základě zvolené překladatelské metody bylo mým hlavním cílem zachovat informativní funkci textu a zároveň přizpůsobit překlad co nejvíce českým konvencím, což se mi, jak doufám, z větší části podařilo.

Seznam použité literatury:

Primární literatura:

MAY, Ernest R a Philip ZELIKOW. *The Kennedy tapes: inside the White House during the Cuban missile crisis*. Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard University Press, 1997, xv, 728 p. ISBN 06-741-7926-9.

Sekundární literatura:

DALLEK, Robert. *Nedokončený život: John F. Kennedy 1917-1963*. Vyd. 1. Překlad Pavel Kaas. Praha: Argo, 2006, 682 s., [32] s. obr. příl. Ecce homo, sv. 12. ISBN 80-720-3754-4.

NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003, 304 p. ISBN 80-725-4390-3.

NÁLEVKA, Vladimír. *Studená válka*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003, 234 p. ISBN 80-725-4327-X.

NÁLEVKA, Vladimír. *Karibská krize*. Vyd. 1. Praha: ISV, 2001, 241 s. ISBN 80-858-6689-7.

PITSCHMANN, Vladimír. *Jaderné zbraně: nejvyšší forma zabíjení*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 2005, 390 s. ISBN 80-206-0784-6.

VESELÝ, Zdeněk. *Dějiny mezinárodních vztahů*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 605 s. ISBN 978-807-3802-783.

KENNEDY, Robert F. *Třináct dní: vzpomínky na kubánskou raketovou krizi*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 1999, 190 s. Historická paměť. ISBN 80-718-5219-8.

RAKOVÁ, Svatava a Josef OPATRŇ. *USA*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003, 255 s. Stručná historie států, sv. 20. ISBN 80-727-7157-4.

LEVÝ, J. *Umění překladu*. 3. vyd. Praha: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství spol. s.r.o., 1998. ISBN: 80-237-35-39-X.

NORD, C. *Text Analysis in Translation. Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. 2. vyd. Amsterdam – New York: Editions Rodopi, B.V., 2005. ISBN: 90-420-1808-9.

POPOVIČ, A. *Teória umeleckého prekladu*. 2. vyd. Bratislava: Tatran, 1975.

VILIKOVSKÝ, Ján a Emil CHAROUS. *Překlad jako tvorba*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 2002, 246 p. ISBN 80-237-3670-1.

Příručky a slovníky:

ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

DUŠKOVÁ, Libuše. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 3. vyd., dotisk. Academia, 2006, 673 s. ISBN 80-200-1413-6.

ČMEJRKOVÁ, S., SVĚTLÁ, J., DANESŠ, F. *Jak napsat odborný text*. 1. vyd. Praha: Leda, 1999.

Internetové zdroje:

Ústav pro jazyk český. *Internetová jazyková příručka*. <<http://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

Valka.cz <<http://www.valka.cz/>>.

Wikipedia, the Free Encyclopedia <<http://en.wikipedia.org>>.

Wikipedie, otevřená encyklopedie <<http://cs.wikipedia.org>>.

ABZ slovník cizích slov. <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>>.

KOL. *Slovník spisovného jazyka českého*. <<http://ssjc.ujc.cas.cz/>>.

Oxford Dictionaries Online. <<http://oxforddictionaries.com/>>.

Český národní korpus - InterCorp. <<http://www.korpus.cz>>.

Příloha – text originálu:

**THE
KENNEDY TAPES**

**INSIDE THE WHITE HOUSE
DURING THE CUBAN MISSILE CRISIS**

EDITED BY

Ernest R. May and Philip D. Zelikow

**THE BELKNAP PRESS OF
HARVARD UNIVERSITY PRESS**

Cambridge, Massachusetts, and London, England

INTRODUCTION

On the morning when he first saw photographs of Soviet missiles in Cuba, John Fitzgerald Kennedy was 4 months and 18 days past his forty-fifth birthday. During the 13 days of crisis that followed, he would ask advice from some men older than he and from a few who were younger. (From no women, so far as we know.) All had been molded by World War II and the Cold War. "Munich," "Pearl Harbor," "the iron curtain," "containment," "the Berlin blockade," "Korea," "McCarthyism," "Suez-Hungary," "Sputnik," and other such shorthand references to recent history called up shared memories and shared beliefs. A reader for whom those terms have only faint associations may misunderstand some of the dialogue recorded here. This introductory chapter aims at providing such a reader a sense of the framework of experience within which Kennedy and his advisers interpreted the crisis.

"Munich" captured a world of meaning, especially for Kennedy. His father had played a role in the drama. He himself had published a book analyzing it. "Munich," of course, referred not to a single event but to a series of events and to their supposed lesson or lessons. The Munich conference of 1938 capped efforts by Britain to appease Nazi Germany, arguably making up for too-harsh peace treaties imposed after World War I. Czechoslovakia had been created by those treaties. At Munich, Britain compelled Czechoslovakia to cede to Germany borderlands populated by German speakers. When the Nazi dictator, Adolf Hitler, subsequently seized non-German Czechoslovakia and invaded Poland, Britain changed policy. World War II commenced. "Munich" and "appeasement" became synonyms for failure to stand firm in the face of aggression.

Kennedy's father, Joseph Patrick Kennedy, a famous stock speculator and one of the few millionaires openly to back Franklin Roosevelt, was Roosevelt's

ambassador to Britain at the time of the Munich conference.¹ Both in cables to the State Department and in public speeches and interviews, Joe Kennedy backed Britain's appeasement of Germany. He continued to do so. Well into World War II, he argued that Britain had been right to conciliate Hitler and that the best interests of the world would be served by a compromise peace. Joe Kennedy also spoke out against any action by his own government that might embroil the United States in the war. He thus marked himself as both an appeaser and an isolationist. (In his 1992 novel, *Fatherland*, Robert Harris imagines the world as it might have been had Britain actually come to terms with Hitler. One plot line concerns a visit to Europe in the 1960s by President Kennedy. But the President is Joe Kennedy, not John.)

John Kennedy was twenty-one and a third-year undergraduate at Harvard at the time of the Munich conference.² During the actual period of the conference, he seemed to agree with his father. The coming of war gave him second thoughts. Previously a desultory student, preoccupied with games and girls, he turned in his final college year to writing a long honors thesis, with the laborious title "Appeasement at Munich (the Inevitable Result of the Slowness of Conversion of the British Democracy to Change from a Disarmament Policy to a Rearmament Policy)." Family friends helped him polish the manuscript and publish it under the improved title *Why England Slept*. Appearing in 1940, only weeks after the fall of France, it became a surprise best-seller. It did not entirely contradict his father's line. Indeed, Joe Kennedy read and approved the final draft. But the book struck a different stance. Declaring "appeasement" a weak policy forced upon British governments by British public opinion, it called on America to arm so as not to have to follow a similar policy if challenged by totalitarianism.

All his life, Kennedy would carry the burden of being Joe Kennedy's son. Robert Lovett, Truman's Secretary of Defense and one of the elder statesmen whom Kennedy would consult during the missile crisis, voted against Kennedy in 1960 because Joe Kennedy was his father.³ George Ball, who would be Under Secretary of State and a regular member of Kennedy's missile crisis circle, writes in his memoirs that he joined the Kennedy administration only after assuaging doubts similar to Lovett's: "I had long despised the elder Kennedy, who represented everything I disliked and mistrusted. He had been a buccaneer on Wall Street, an opportunist in politics, and a debilitating influence when our civilization was fighting for its life; now we were once more engaged against an enemy with the same face of tyranny. Before I could wholeheartedly support the new President, I had to satisfy myself that he was free of his father's views and influence. Just after the election I had carefully analyzed his writings and

speeches—and had found reassurance that the father's noxious views had not infected the son."⁴ So, for Kennedy, "Munich" and "appeasement" connoted not only past events and their supposed lessons but also his own need continually to prove that his views were not his father's.

Another member of the missile crisis circle in whose words one can hear echoes of the 1930s is Secretary of State Dean Rusk. Eight years older than Kennedy, Rusk had grown up in circumstances that Kennedy could scarcely imagine. The son of a poor Georgia farmer, he could remember running through the cold night to reach an outdoor privy and wearing underwear stitched from flour sacks. But he had managed to go to Davidson College in North Carolina. From there he had gone on to a Rhodes Scholarship. Studying at Oxford from 1931 to 1934 and spending several months in Germany, he had seen at firsthand not only Hitler's dictatorship but an event highlighted in *Why England Slept*—an Oxford Union debate of February 1933 that resulted in a 275-to-153 vote in favor of the resolution "This House will in no circumstances fight for King and Country." Rusk remembered ruefully how he himself, back in the United States teaching at a women's college in northern California, had argued for giving Hitler some leeway. His subsequent conversion was so complete that tears could come to his eyes when he pleaded with students not to be seduced by appeasement and isolationism.⁵

"Pearl Harbor" was another historical reference point for Kennedy and his advisers. Practically all Americans had been shocked to learn on December 7, 1941, that Japanese planes had bombed the American naval base at Pearl Harbor and sunk or severely damaged the warships anchored there. Most could recall ever afterward exactly where they had been when they heard this news. Kennedy and a friend with whom he shared an apartment in the District of Columbia had just finished a pickup game of touch football on the grounds near the Washington Monument. They heard the first bulletins on their car radio while driving home.⁶

On Kennedy himself, the Pearl Harbor attack had no immediate effect. During the previous year, as the nation moved further and further away from isolationism, the armed forces had expanded. Concealing chronic ailments that should have exempted him, Kennedy had wangled a commission in the naval reserve. As one team of biographers comments, "Thus, a young man who could certainly not have qualified for the Sea Scouts on [the basis of] his physical condition, entered the U.S. Navy."⁷ He was serving as an ensign in the Office of Naval Intelligence when the Pearl Harbor attack occurred. Rusk, having been in ROTC and remained in the reserve, had been called to active duty in 1940. He was a captain in the Army, also in Washington, serving in Army intelligence.

And in the same building with Kennedy was Adlai E. Stevenson, who would be Kennedy's ambassador to the United Nations in October 1962. Eight years older than Rusk and seventeen years older than Kennedy, Stevenson was a prominent Chicago lawyer serving as a civilian assistant to the Secretary of the Navy. In Chicago, he had been a conspicuous critic of the positions espoused by Joe Kennedy. Ironically, he would be the person in Kennedy's missile crisis circle regarded as most nearly an advocate of "appeasement."

President Roosevelt's address to Congress on Pearl Harbor had breathed moral outrage. He declared December 7, 1941, "a date which will live in infamy," remembered for an "unprovoked and dastardly attack." The two members of Kennedy's missile crisis circle whose references to Pearl Harbor would echo some of Roosevelt's indignation were two not then in uniform or in government service—George Ball and Kennedy's younger brother Robert Francis (or Bobby), who would be his Attorney General. Ball, approximately the same age as Rusk, was a wealthy Chicago lawyer, friendly with Stevenson. He had worked in the Treasury Department during the early New Deal but then returned to private practice. Though he had been, if anything, more critical than Stevenson of the isolationism identified with Joe Kennedy, he had stayed away from Washington, and he would continue to do so until the spring of 1942. Robert Kennedy, at the time of Pearl Harbor, was barely sixteen years old and a third-year student at a Rhode Island preparatory school, struggling for passing grades.⁹

In the debates recorded on Kennedy's tapes, Pearl Harbor has a presence as pervasive as Munich. Recollections of Pearl Harbor had helped to make worst-case worry about surprise attack a guiding theme for postwar U.S. military planning and procurement. Absent Pearl Harbor, the whole debate about the Soviet missiles in Cuba might have been different, for supposed lessons from the Pearl Harbor attack shaped the intelligence collection apparatus that informed Kennedy of the missiles and kept him and his advisers abreast of day-to-day developments. Most important of all, Pearl Harbor served as a conclusive example of the proposition that a secretive government might pursue its ambitions, or relieve its frustrations, by adopting courses of action that objectively seemed irrational or even suicidal. This proposition haunts discussion of Soviet motives and possible Soviet reactions during the missile crisis.

Though Kennedy and his advisers carried away from World War II itself memories that influenced their thinking in October 1962, the memories were not counterparts to Munich or Pearl Harbor. They were individual, not col-

lective. Kennedy, continuing to hide his ailments, was assigned combat duty as skipper of a twelve-man patrol torpedo boat in the southwest Pacific. When the boat was rammed by a Japanese destroyer, Kennedy managed to save most of his crew. He towed one man ashore by keeping his teeth clenched on the man's lifejacket strings. Graphically recounted in a *New Yorker* article by John Hersey (and later in a book by Robert Donovan), the story of PT 109 made young Kennedy famous once again. The experience may also, however, have contributed to the caution he would exercise during the missile crisis. He wrote to his father at the time: "When I read that we will fight the Japs for years if necessary and will sacrifice hundreds of thousands if we must—I always like to check from where he is talking—it's seldom out here. People get so used to talking about billions of dollars and millions of soldiers that thousands of dead sounds like drops in the bucket. But if those thousands want to live as much as the ten I saw—they should measure their words with great, great care."¹⁰

Invalidated out after his return from the Pacific, Kennedy did a brief stint as a newspaperman. He covered the San Francisco conference of April 1945, from which came the final Charter of the United Nations organization. Adlai Stevenson, who was there as a senior adviser to the U.S. delegation, had responsibility for press relations. "It was all a little ridiculous," Stevenson remarked later, "me interpreting developments play by play in a secret room at the Fairmont Hotel, whose number was known to not less than 50–75 U.S. correspondents."¹¹ Kennedy, one of the fifty to seventy-five, wrote for his newspaper, in the vein of his earlier, private letter:

The average GI on the street . . . doesn't seem to have a very clear-cut conception of what this meeting is about. But one bemedaled marine sergeant gave the general reaction when he said: "I don't know much about what's going on—but if they just fix it so that we don't have to fight any more—they can count me in."

Me, too, sarge.¹²

The Pacific War that had commenced at Pearl Harbor ended with Japan's surrender in August 1945. Two other men who would be around Kennedy during the missile crisis had also seen service in that war. Curtis LeMay, who would be Chief of Staff of the Air Force in October 1962, and Kennedy's most hawkish adviser, had been transferred from the European theater to take over the 20th Air Force, based on Guam. Slightly older than Rusk, he had joined the Army Air Corps in 1928, leaving Ohio State University without a degree. The mission of LeMay's command was strategic bombing of the Japanese home

islands. After analyzing the command's operations, LeMay ordered a complete change in tactics. The B-29s had been flying at high altitude in order to be safe from antiaircraft fire. LeMay calculated that at much lower altitudes there might be somewhat greater loss of aircraft, but that this disadvantage would be more than offset by increases in bomb loads and in bombing accuracy. Experience seemed to prove him right. In a low-level attack on Tokyo in March 1945, his 325-plane force lost only 14 aircraft and hit a much higher-than-usual percentage of its targets.

An admiring observer of LeMay's management of the 20th Air Force was Army Air Forces Lt. Colonel Robert S. McNamara, who would later be Kennedy's Secretary of Defense and LeMay's civilian boss. McNamara was less than a year older than Kennedy. He, too, came of Irish immigrants, but his forebears had taken the Panama route to California. Although his parents were never as poor as Rusk's, and he grew up in a city rather than on a farm, he remembered money's being scarce in his family. While attending the University of California at Berkeley, he had had to live at home in Oakland, and he and a classmate would drive to school, hoarding gas by coasting downhill whenever possible.¹³ He majored in economics, had a superb record, and graduated at twenty-one but, to his lasting vexation, failed to win a Rhodes Scholarship. He went on instead to the Harvard Business School. During the period of the Munich conference and *Why England Slept*, McNamara was studying management just across the Charles River from Kennedy. After graduation, he was one of a group kept on at the Business School to teach the new subject of financial control. Early in 1942, the Air Forces appropriated the entire group and gave McNamara a commission. He served in Europe until late in 1944, urging on commanders exactly the type of benefit-versus-cost calculation that he saw exemplified by LeMay.

McNamara and LeMay were not to see eye to eye during the missile crisis. Indeed, they may not have seen eye to eye in 1945, when LeMay was clearly gratified not only by the cost-effectiveness of his operations but by their consequences. Of the March 1945 raid, LeMay boasted later: "We burned up nearly sixteen square miles of Tokyo," then quoted the official report from the time: "There were more casualties than in any other military action in the history of the world."¹⁴ LeMay had also had command responsibility for the special bomber group that attacked Hiroshima and Nagasaki, and his attitude toward the first atomic bombs was dismissive. He rejected the notion that they were somehow special, morally or otherwise. "The assumption seems to be," he wrote, "that it is much more wicked to kill people with a nuclear bomb, than to kill people by busting their heads with rocks."¹⁵ At least in later years,

McNamara would come to argue vehemently that nuclear weapons were special and ought never to be used.

During the final year of World War II and the early postwar years, Kennedy and the men who would surround him during the missile crisis moved into the era of the Cold War.¹⁶ The syndicated columnist Walter Lippmann popularized that term as early as 1946. Winston Churchill contributed another enduring one when he declared, also in 1946: "From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic, an iron curtain has descended across the continent."¹⁷ Yet another new term—"containment"—came into wide use in 1947. George F. Kennan, a professional diplomat, later an eminent historian, gave "containment" currency through an article published in 1947 under the pseudonym "X" in the quarterly *Foreign Affairs*. He called for "a long-term, patient but firm and vigilant containment of Russian expansive tendencies," particularly through "adroit and vigilant application of counter-force at a series of constantly shifting geographical and political points, corresponding to the shifts and maneuvers of Soviet policy."

Kennedy's attitudes evolved much as did those of most other Americans. When reporting on the San Francisco conference and its aftermath, he had expressed some wariness about the future. Explaining to the editor of the *Atlantic Monthly* why he could not complete a projected article in favor of arms limitation, Kennedy wrote: "The Russians . . . have demonstrated a suspicion and lack of faith in Britain and the United States which, while understandable in the light of recent history, nevertheless indicates that in the next few years it will be prudent to be strong."¹⁸ These comments from the 1940s foreshadow the wary empathy with which he would approach the Soviet Union as President.

Kennedy ran successfully for Congress in 1946. There he supported President Truman's efforts to put containment into practice by giving aid to European countries threatened either by the Soviet Union or by domestic Communist parties. While his father spoke out publicly against wasting money or running risks on behalf of foreigners unable to solve their own problems, Kennedy made a well-publicized speech in the House, declaring that the United States had a duty not only "to prevent Europe and Asia from becoming dominated by one great military power" but to prevent "the suffering people of Europe and Asia from succumbing to the soporific ideology of Red totalitarianism."¹⁹

As the language of Kennedy's speech attests, Americans had come increasingly to see Soviet totalitarianism as a threat comparable to that of Nazi totalitarianism. One seeming lesson of the 1930s was that the United States

should not do what it had done then. The U.S. government should instead make clear that, in case of aggression in any way resembling Hitler's, the United States would be in the front line from the very first day.

In 1948 the Truman administration set an example. Berlin, the former German capital, lay well inside eastern Germany, occupied by the Soviets under wartime agreements. Berlin itself, however, had American, British, and French sectors too, creating a populous Western island within the Soviet zone. In June the Soviets suddenly imposed a blockade, stopping all rail and road traffic from the West into Berlin. After reflecting on alternatives, President Truman ordered a round-the-clock airlift to deliver food and supplies to the city. If the Soviets had interfered, the result could well have been war. The Soviets let the planes go through. After some months, they suspended the blockade. From then on, Berlin stood as a symbol of U.S. determination to put American lives on the line against forceful Soviet takeover of any part of Europe.

In 1949 the United States signed with Canada, Britain, and various West European states the North Atlantic Treaty. The Senate as well as the executive branch thus committed the United States to the principle that an attack on any European signatory would be treated by the United States as an attack on itself. At the time, the commitments to Berlin and to the North Atlantic Treaty were made easier by the American monopoly on nuclear weapons and by misplaced confidence that that monopoly would last.

Despite the vigor of his initial support for containment, Kennedy seemed a mere observer of these events. Others who would be around him in October 1962 were, however, deeply engaged. Robert Lovett was Under Secretary of State and a key adviser to Truman and Secretary of State George Marshall on the Berlin blockade. Rusk, who had become a colonel during the war and ended up on Marshall's Pentagon staff, had followed Marshall to the State Department and was Assistant Secretary for UN Affairs. LeMay, a three-star general in the newly independent Air Force, was commander of U.S. Air Forces in Europe. He thus organized and ran the airlift, and did so with the same driving efficiency he had shown in the Pacific.

Time and again during the missile crisis debates, one person or another would make reference to the blockade and airlift. For some reason, everyone tended to misdate it, placing it in 1947–48 instead of 1948–49. But Kennedy and Rusk, in particular, would mention the blockade as the one example in the past of a direct Soviet challenge to the West. And Kennedy would cite the episode as one in which the United States had been free to use nuclear weapons and had chosen not to do so.²⁰

After the Berlin blockade crisis, the Cold War intensified. In 1949 the Soviets

surprised the West by testing an atomic bomb. It became clear that Soviet dictator Joseph Stalin, instead of giving priority to repairing war damage, was pouring resources into military modernization. In late June 1950 came the Korean War. Soviet-backed North Korea suddenly launched a major offensive against U.S.-backed South Korea. Interpreting this as a challenge to the principles of the UN Charter and possibly as a rehearsal for a similar offensive in divided Germany, Truman immediately sent in U.S. military forces. Before the year was out, North Korea had been defeated, but Communist China had intervened and pushed the battle line back to the preconflict boundary.

The then commander of U.S. and UN forces, General Douglas MacArthur, declared that China's intervention created "a new war." He proposed various operations against China proper. When the Truman administration remained adamant against extending the war beyond the Korean peninsula, MacArthur appealed for support from Truman's political opponents in Congress and elsewhere. Truman relieved MacArthur of his command. MacArthur then came home, greeted by huge crowds in city after city and received with a standing ovation by a joint session of Congress. Protracted hearings followed, calling into question the wisdom of Truman's policy and stirring speculation about Truman's possible impeachment. Passions eventually died down, but only after a parade of other World War II military leaders joined in testifying that MacArthur's position was unsound. Meanwhile, the Soviets had initiated truce talks, and eventually all parties accepted an armistice, leaving the country divided very much as previously.

This long and decidedly unpopular war was another important landmark for men in Kennedy's missile crisis circle. Shortly before the 1950 North Korean offensive, Rusk voluntarily left his job as Deputy Under Secretary of State to assume the lower-ranking post of Assistant Secretary for Far Eastern Affairs. The Communists' success in the Chinese civil war had stirred domestic furor; many in Congress and elsewhere alleged that the United States had "lost" China, possibly because of Communist subversives within the U.S. government. (One of the attackers was Congressman John Kennedy, who declared in 1949 that America's China policy had "reaped the whirlwind . . . What our young men had saved, our diplomats and our President have frittered away.")²¹ The Far Eastern Bureau thus became the hottest spot in the State Department, if not in the executive branch, and hence a challenge to Rusk's strong sense of duty. Looking back, Rusk took pride in having fended off such charges and especially in having been one who counseled patience and restraint during the Korean War.

LeMay's retrospect on the Korean War was exactly the opposite of Rusk's.

After initiating the Berlin airlift, LeMay had returned to the United States to take over the U.S. Strategic Air Command (SAC). Technically a unified command directly under the Joint Chiefs of Staff (JCS), it was, for practical purposes, an all Air Force command with the mission of preparing to destroy the Soviet homeland. LeMay made it one of the most efficient and dedicated organizations in military history. When the Korean War opened, LeMay urged that SAC attack North Korea "immediately with incendiaries and delete four or five of their largest towns."²² He remained bitter ever afterward that his proposal was rejected. He also favored bombing China once the Chinese intervened, and he argued gruffly that they never would have intervened had they been presented with a credible threat that the result would be incendiary raids on their cities.

Maxwell Taylor, who would be Chairman of the Joint Chiefs of Staff during the missile crisis, also had a part in the Korean War.²³ About the same age as Adlai Stevenson, Taylor was a Missouri-born West Pointer. A linguist who had gone back to the Academy to teach French and Spanish and served a tour in Asia as a Japanese language officer, he had been on General Marshall's staff in Washington early in World War II, then been a distinguished paratroop commander in Europe. Analyzing the Korean War for the Army staff, he concluded that the war's military objectives had been poorly defined. Shortly before a final truce agreement was reached, Taylor assumed the principal U.S. military command in Korea. From this experience as a whole, he concluded that the U.S. government had made a mistake in treating diplomatic negotiations and military pressures as alternatives rather than as complementary courses of action, best pursued simultaneously. As to whether the United States had been right or wrong to keep the war so limited, he remained of two minds—not of Rusk's but also decidedly not of LeMay's. These lessons—and this past ambivalence—would influence his thinking when he sat with Kennedy in October 1962 and interpreted for him the advice of LeMay and the other chiefs of staff.

Apart from its particular lessons for individuals, the Korean War had lasting effects on American policymaking. Until World War II, the military establishment had had almost no voice in foreign policy decisions. After the war, Congress made provision for a National Security Council, intending it to ensure that Presidents would not totally ignore military considerations when making decisions about international relations. Besides the President, the principal members were the Secretary of State and the civilian Secretary of Defense. The Chairman of the Joint Chiefs of Staff was later designated as an adviser to, but not a member of, the NSC. Until the Korean War, the Secretary

of State remained the pivotal member of the NSC and the principal framer of foreign policy.

During and after the Korean War, the military establishment gained a much stronger voice.²⁴ Dwight Eisenhower, who succeeded Truman, had the advantage of being himself a five-star general and a hero of World War II. He sought to reduce the influence of the uniformed military largely because of concern lest they use that influence to increase military spending. Despite his background and the force of his personality, he was only partially successful. Military leaders who criticized his policies found ready supporters on Capitol Hill and in the press. Kennedy was among them.

During the missile crisis, Kennedy would hold only one formal meeting with the Joint Chiefs of Staff. He and the others would usually rely on Taylor to report their views. But that did not make their views any less weighty. Kennedy and his civilian advisers recognized that it would be inadvisable—to say no more—to adopt a line of action that leaders in the uniformed military would unite in opposing. During the spring of 1962, Kennedy's light reading would include a novel by Fletcher Knebel and Charles Bailey, *Seven Days in May*, in which military leaders engineer a coup against a President who seems to them too pacifistic. Asked by a friend whether something of the sort could actually happen, Kennedy said he thought it could.²⁵ The fact that such a contingency did not seem totally unrealistic in 1962 was traceable in large part to the Korean War and the MacArthur affair.

The period of the Korean War had also been the high phase of "McCarthyism."²⁶ The label came from Joseph R. McCarthy, a loutish Senator from Wisconsin, who had taken to its outer limit the tactic of detecting domestic U.S. Communists and Communist sympathizers as the chief sources of trouble both in the United States and in the world. But McCarthy's success in capturing headlines and terrorizing individuals and agencies reflected widespread public anxiety fed by, among other things, proof that prominent officials of the Roosevelt administration had been secret Soviet agents. Alger Hiss, Rusk's immediate predecessor in managing UN affairs in the State Department, had gone to the penitentiary.

To assuage public anxiety, the executive branch, Congress, and officials in state and local governments and in private bodies such as colleges and churches established rules and procedures that did in fact resemble earlier efforts to find witches or to punish heretics. Many rules and procedures inhibiting if not barring free speech remained commonplace in 1962.

Kennedy's father was a strong and an unrepentant supporter of McCarthy.

Kennedy, who moved from the House to the Senate after the election of 1952, was on good terms with McCarthy. Robert Kennedy went to work on McCarthy's staff. After finishing Harvard during World War II, he had served briefly in the Navy as an enlisted man and had just graduated from the University of Virginia Law School. After a row with McCarthy's chief staffer, Roy Cohn, he quit. He later worked with Senators who were critical of McCarthy and Cohn and helped draft a report that led to formal Senate censure of McCarthy in 1954, a censure that effectively ended McCarthy's career.

John Kennedy did not vote for or against the McCarthy censure. He was in a hospital undergoing a series of life-threatening operations to arrest one of his disabilities—spinal degeneration that kept him in constant and increasing pain. He could, of course, have recorded a position by pairing with another Senator. He was the only Democrat not to do so. This fact, together with his brother's work for McCarthy, helped to keep alive suspicion of John Kennedy—like father, like son, like brother.

By October 1962 McCarthyism itself would seem far in the past. Memories of its virulence, however, persisted. So did public anxiety. A hit film of 1962, John Frankenheimer's *The Manchurian Candidate*, starring Kennedy's friend Frank Sinatra, was based on the premise that Communists could manipulate American political processes through their own mind-controlled puppets. When Kennedy and his advisers talked at the White House about possible public reactions to one option or another, many of them had in the backs of their minds hysteria such as that which had risen during the first decade of the Cold War. This recollection would increase their sensitivity to opinions such as those of LeMay.

During the 1950s the careers of Kennedy and Stevenson had intersected again. After World War II, Stevenson had gone back to Illinois to practice law, oversee a small-town newspaper, and manage a farm in the village of Libertyville. (His friend George Ball observed: "He had the normal equipment of any good farmer of the area: a tennis court, a swimming pool, a horse or two, and a few sheep.")²⁷ In 1948 the Illinois Democratic machine enlisted Stevenson as its clean-government candidate for governor. Eloquent, obviously sincere, and running against a Republican tarred by scandal, he swept the state. Though Stevenson wanted to seek a second term as governor, Truman and others talked him into becoming the presidential nominee. Again, he was eloquent and obviously sincere. All the Kennedys supported him. He garnered many more votes than Truman had in 1948, but not enough to avoid being overrun by Eisenhower.

Four years later, Stevenson was again the candidate against Eisenhower. Before the Democratic convention, Kennedy decided to seek the vice-presidential nomination. He had in the meantime again achieved celebrity through a book. Titled *Profiles in Courage*, it sketched biographies of Senators, from the early republic on, who had risked their careers for unpopular principles. Kennedy's work on it had kept him occupied while recuperating from back surgery. It not only became a best-seller; it won a Pulitzer Prize. Given his failure to vote on the McCarthy censure, his book title provoked from the Democratic left a rebuke that he needed less profile and more courage. (Eleanor Roosevelt was usually the person credited.)

For the vice-presidential nomination, Kennedy's chief opponent was Senator Estes Kefauver, who had unsuccessfully opposed Stevenson in the presidential primaries. Stevenson disappointed Kennedy by deciding to support neither candidate but to let the delegates make their own choice, and Kefauver won. Robert Kennedy joined Stevenson's campaign train and suffered even greater disappointment by watching the candidate in action. "Stevenson just did not seem to be able to make any kind of decision," he commented later.²⁸

At some point after Stevenson's second defeat, Kennedy decided that he would try himself to be the Democratic presidential nominee in 1960. This effort would preoccupy him and his brother from then until the 1960 election.

In the course of seeking the presidency, Kennedy confronted three clusters of issues that would become central concerns for him after being elected and that would bear critically on his management of the missile crisis. Their catchwords were "the strategic balance," "European security," and "the Third World."

"Strategic balance" referred to the relationship between the U.S. and Soviet nuclear arsenals.²⁹ The years between Hiroshima and Kennedy's swearing-in as President saw dizzying advances in nuclear weapons and related military technologies. Having cracked the secret of making bombs based on the power of nuclear fission, scientists and engineers in both the West and the Soviet Union turned successfully to exploiting the vastly greater potential energy of nuclear fusion. The blast of an atomic bomb, a fission weapon, had been calculated in kilotons, each kiloton equivalent to 1,000 tons of TNT. The blast of a hydrogen bomb, a fusion weapon, was calculated in megatons, each equivalent to 1,000 kilotons, or a million tons of TNT.

Before long, both Soviet and Western weapons laboratories became able to mass-produce both fission and fusion weapons and to increase explosive power while reducing both size and weight. The bombs used against Hiroshima and Nagasaki had been huge, hand-crafted devices, so delicate and so difficult to

engineer that it had been hard to imagine their ever existing in large numbers. The Hiroshima bomb had been 10 feet long, weighed almost 5 tons, and, to be loaded in an airplane and armed to explode, required a crew of experts, working several days. By the time of the missile crisis, bombs twenty times more powerful were 3 feet long, shaped like ordinary TNT bombs, and easily slapped onto the wing of a ground-based or carrier-based fighter-bomber.³⁰

During the 1950s both camps increased the range, speed, and accuracy with which they could deliver nuclear weapons. In 1957 Soviet Sputnik rockets put objects in space orbit, demonstrating an apparent capability for intercontinental ballistic missiles (ICBMs), which would be in flight only about thirty minutes and against which there was no known defense.

The Sputnik flights sparked panicky debate in the United States about an impending "missile gap." Democrats, with Kennedy one of the leaders, charged that Eisenhower administration penny-pinching had allowed the Soviets to gain a lead that not only compromised containment but also possibly jeopardized national survival.

To appease critics, the Eisenhower administration stepped up work on high-thrust rockets and large-capacity reentry vehicles. It was for the same purpose and also to placate allies that the administration arranged to place intermediate-range ballistic missiles (IRBMs) abroad—Thors in Britain, Jupiters in Italy and Turkey. By the time of the 1960 presidential election, the Eisenhower administration had moved far along in development of several models of ICBM, with a solid-fueled Minuteman the most promising. It was also well along on Polaris, a missile of intermediate range but classified as an SLBM (submarine-launched ballistic missile) rather than an IRBM.

As of 1960 the actual nuclear arsenal of the United States was enormous. That of the Soviet Union, according to calculations by the U.S. intelligence community, was smaller but also huge. With competition spurred by the Sputniks, the arsenals grew almost by the day. When Eisenhower yielded the presidency to Kennedy, the United States would have around 18,000 nuclear weapons. The most powerful were 10-megaton bombs carried by intercontinental bombers (B-52s). The least powerful were tactical weapons that could be fired from 8-inch guns or even from jeep-mounted mortars. The gross yield of all these weapons probably equaled one million times that of the bomb that had obliterated Hiroshima, dry roasted most of its 85,000 people, and irradiated tens of thousands more. Though U.S. intelligence analysts doubted that the total Soviet arsenal yet matched America's, they had no question that the Soviets, too, possessed what critics already decried as "overkill." To generals